

የ ህ ክ ምና ምር ሞራ ና ሞኖ አ ወሳ ሰ ድ ማጣቀ ሻ ሞመሪ ያ

የ ህ ክ ምና ና ሞኖ አ ወሳ ሰ ድ ማጣቀ ሻ የ አ ሰ ል ጣኞ ች ሞመሪ ያ

ሃ ምሌ 2011 ዓ.ም ታተመ

ይህ በአሃድ ስቴት ዩኒቨርሲቲ ግሎብል ዋን ሄልዝ ኢኒሽፎቭዩ ተዘጋጅ ዉ የህክምና ና ሙና አሰባሰብ ብመመሪያ ለጤና ባለሙያዎች፣ ለላብራቶሪ ባለሙያዎችና በአጠቃላይ በህክምና ና ሙና አሰባሰብ ውስጥ ተሳታፊ ለሚሆኑት ባለሙያዎች ታስቦ የተዘጋጀ መመሪያ ነዉ፡፡

ይህ ማጣቀሻ ለኢትዮጵያ ታስቦ የተዘጋጀ ሲሆን ተተረጉሞ በሌሎች ሀገራትም አገልግሎት ላይ ሊውል የሚችል ነዉ፡፡

© 2019 አሃድ ስቴት ዩኒቨርሲቲ ግሎብል ዋን ሄልዝ ኢኒሽፎቭዩ ኮሎምቢያ - አሃድ የአሳታሚ መብት በህግ የተጠበቀ ነዉ።

ይህን መመሪያ በከፊል ምሆነ በመሉ በማንኛውም የኤሌክትሮኒክ ወይም ሌላ ዘዴን ጨምሮ የአሳታሚው ድረ ገጽ ላይ ማሳተፍ፣ ማሰራጨት ወይም ማስተላለፍ አይቻልም። ለፍቃድ ጥያቄዎች በሚከተለው አድራሻ ይጠይቁ globalonehealth@osu.edu

በዚህ ሰነድ ዝግጅት ላይ የሚከተሉት ምሁራን ተሳትፈዉ ታል፡፡

ከአሃድ ስቴት ዩኒቨርሲቲ ግሎብል ዋን ሄልዝ ኢኒሽፎቭዩ

1. ጆአን -ሚኪል ባልአዳ -ሊያስ አት (ፕሌች.ዲ)
2. አሽሊበር ሳኒ (ኤም.ፕ.ኤች)
3. ከርት ቢ. ስቴቨን ሰን (ኤም.ዲ)
4. ሹውዋን ግ (ፕ.ኤች.ዲ)
5. ጄኒ ፈርኩ (ፕ.ኤች.ዲ)
6. ጌትነት ይመር (ፕ.ኤች.ዲ)
7. ወንድወሰን ገብረየስ (ፕ.ኤች.ዲ)

ዲዛይን በማርክ ሃርድ ማን ነዉ፡፡

ከኢትዮጵያ የህብረተሰብ ጤና -

ኢንስቲትዩት (እንደ የተሳትፎ አቸው)

1. ረጃአ ቡበከር (ፕ.ኤች.ዲ ተማሪ)
2. ገብሬ አለባቸው (ኤ.ም.ኤስ)
3. ሱራፊል ፋንታው (ኤ.ም.ኤስ)
4. አመቴ ምህረት (ፕ.ኤች.ዲ ተማሪ)
5. ኢያሱ ጥጋቡ (ፕ.ኤች.ዲ)
6. እስጢፋኖስ ፅጌ (ኤ.ም.ኤስ)
7. ኤባ አባተ (ፕ.ኤች.ዲ)

ከዩናይትድ ስቴትስ የበሽታ ቁጥጥር እና ማከላከያ ማእከል አማካሪዎች፡

1. ከር ሜን ሃዚም, ኤምፕሌይ፣
2. ማቲው ዌስትስ ተከፕ, ፕሌች.ዲ
3. ማይክል አሞንዲ፣ ኤም.ኤስ፣
4. ዴኒስ ኪርሊ, አር.ኤን፣
5. ዳንኤል ቫንድረንድ, ኤም.ዲ፣
6. ቤንጃሚን ጄፓርክ፣ ኤም.ዲ

ከአማርኛ ወደ እንግሊዘኛ ትርጉም

ልዑል ልሳነወርቅ፣ MD

ኤዲቲንግ፡

አብነት ከበይ, MA

ይህ ሰነድ የተደገፈው በጋራ ስምምነት ቁጥር GH001752 ሲሆን ወጪውን ደግሞ የዩናይትድ ስቴትስ የበሽታ መቆጣጠሪያ እና መከላከያ ሽፍኗል። ይዘቶቹ ሙሉ በሙሉ የፀሐፊዎቹ ሃላፊነት እንጂ የዩናይትድ ስቴትስ የበሽታ ቁጥጥር እና መከላከያ ማዕከሎች ወይም የአሜሪካ የጤና እና የሰብአዊ አገልግሎቶች መምሪያን ህጋዊ እይታን አይወክልም።

የህክምና ናሙና አወሳሰድ ማጣቀሻ የአሰልጣኞች መመሪያ

የ ምህ ዳ ረ ቃላት ዝርዝር ና ትኝ ሜ

AMR	Anti microbial Resistance
BSI	Blood Stream Infections
CDC	Centers for Disease Control and Prevention
CLABSI	Catheter-associated Blood Streaminfection
CFU	Colony-formingunit
CM	Centimeter
CVC	Central venouscatheter
CVAD	Central venous accessdevice
CSF	Cerebrospinal fluid
DOB	Date of Birth
EIA	Enzyme Immune Assay
HR	Hour
ID	Identification
MIN	Minute
ML	Milliliter
SOP	Standard Operating Procedure
TB	Tuberculosis

የ ቃላት ትርጉሞች

ኤሮቢክ - በአየር ውስጥ የሚያድግ ወይም አክቲቭ እያገኘ የሚያድግ ደቃቅ ተዋህሲያን ማለት ነው።
አኔሮቢክ - ያለአየር የሚያድግ ተህዋሲያን ወይም ለመኖር ከአክቲቭነት ጋር የሆነ ሁኔታ የሚፈልግ

አንቴሪዮርቢታል - የክርን እጥፋት ቦታ።

ማዕከላዊ ሺንስ ካትቴር - በደረት ውስጥ በሚገኘው የሼና ካሻ (ደምን ወደ ልብ የሚመልሰው የደምቧንቧ) ክፍል ወይም ወደቀኝ የልብ ክፍል ውስጥ የሚገባ ቀጭን ቱቦ

ኢኖኩሌት - ሴሎችን ወይም ህዋሳትን ወደ ካልቸር ማሳደጋ ያውላቸው ማስገባት፣ ወደ ስነ-ህይወት ማስገባት

የግል መከላከያ መሳሪያዎች - በስራ ቦታ ላይ ጉዳትና በሽታን ሊያመጡ ከሚችሉ አደጋዎች ተጋላጭ ትን ለመቀነስ የምንጠቀምባቸው ቁሳቀሶች፡፡ የሚከተሉትን ሊያጠቃልሉ ይችላሉ፡፡ ጓንቶች፣ የደህንነት መሳጽፎች፣ ጭማቾች፣ ጠንካራ ኮፍያ፣ የጅሮ መከላከያ፣ የመተንፈሻ ማገዣ እና የመሉሰውን ትልብስ፡፡

ንዑስ የደም ስር - በክንድ፣ በእጅ፣ በባት እና በእግር የሚገኝ ደምን ከሰውነት ክፍል ወደ ልብ የሚመልስ የደም ትቦ

ደረጃቸውን የጠበቁ ጥንቃቄዎች - ከደም፣ ከሰውነት ፈሳሽ፣ ከተሰነጠቀ ቆዳ' እና ስስ ቆዳ ጋር በሚኖር ንክኪ ሊመጣ የሚችልን የንክኪ በሽታ የመከላከያ ዘዴዎች

ሼን-ፓን ክቸር - እንደ አንድ የህክምና ሂደት የደምቧንቧን መቁረጥ፣ በተለይም የደም መፍለጫ ለመውሰድ ወይም በደም ስር መድሀኒት ለመስጠት (ተመሳሳይነት፡ ከንዑስ የደም ስር ደም መውሰድ)

የህክምና ምርመራ ናሙና አወሳሰድ ማጣቀሻ መመሪያ

ስለ ናሙና አሰባሰብ ስልጠና አስመልክቶ

ይህ ማጣቀሻ መመሪያ በአሃድ ስራ ተኮር ሲሆን ግሎባል ዋን ሄልዝኢኒሽየት ብዙ ተዘጋጅ የህክምና ናሙና አወሳሰድ ስልጠና አካል ነው።

የስልጠና ፖሊሲዎች

የማጣቀሻ መመሪያ :

ይህ መመሪያ የህክምና ናሙናዎችን ለመወሰድ ግንባር ቀደም የጤና ባለሙያዎች ለስራ ላይ ስልጠና (በቡድን ተኮር ወይም በግል) የተዘጋጀ መመሪያ ነው። በተጨማሪም በተቋም ደረጃ ላይ አሰልጣኞች እና ተሳታፊዎች የሚሆኑ ማጣቀሻዎችን እና የማስተማሪያ ቁሳቁሶችን ይዟል።

የአሰልጣኞች መመሪያ :

ይህ የስልጠና መመሪያ የተዘጋጀው ለአሰልጣኞች የህክምና ናሙናዎች አሰባሰብ ስልጠና ለመስጠት እንዲያገለግል ነው። መመሪያው የሚጠበቀውን የስልጠና የጊዜ ሰሌዳ፣ ዋና ዋና ሞዴሎችን፣ መርጃ መሳሪያዎችን፣ እና መግምገሚያ ዘዴዎችን ለአሰልጣኞችና ሰልጣኞች አቀናጅቶ ይዟል። የሞዴሉ የመጀመሪያ ክፍል አዋቂዎችን የማስተማር ፅንሰ ሀሳብን በተመለከተ መመሪያ የሚሰጥ ሲሆን በተጨማሪም በተለያዩ ደረጃዎች ላይ ተማሪዎችን እንዲያስተምሩ ሁኔታ ማስተማር እንዳለብን መመሪያ ይሰጣል። የተጨማሪ መግለጫ ለስራ ላይ ስልጠና ሊወጣ የሚችል ሙሉ የትምህርቱን ቅጂን ይዟል።

የግምገማ መሳሪያዎች

አሰልጣኞችና ሰልጣኞች የስልጠናውን ክፍለ ጊዜዎች እና መመሪያውን ምን ያህል እንደተረዱት ለማወቅ የግምገማ መሳሪያዎች እና የብቃት ማረጋገጫ ጥያቄዎች ይሰጣል። እያንዳንዱ ግምገማ ማበየ ሞዴሎች መጨረሻ ላይ ሊሰጥ የሚችል ሲሆን የብቃት ማረጋገጫ ጥያቄዎች ደግሞ መሻሻልን ለመለካት እንደብቃት መለኪያ ሊያገለግሉ ይችላሉ። ግምገማው እንዲያስተምሩ መሰጠት እንዳለበት በእያንዳንዱ ሞዴል ላይ ተገልጿል።

ዋና ሞዴሎች

- ሞዴል 1- የናሙና አሰባሰብ፣ አጓጓዣ እና አቀነባበር
- ሞዴል 2- የደም ናሙና አወሳሰድ
- ሞዴል 3 -የቁስል (የቆዳ እና ከቆዳ ስር ያለ ህዋስ (ቲሹ)) ካልቸር መወሰድ
- ሞዴል 4 - የሽንት ካልቸር መወሰድ
- ሞዴል 6- የአይነ ምድር ካልቸር መወሰድ

አጋዥ ሞዴሎች

በአዋቂዎች የመመሪያ ዘዴዎች ላይ መሪ አሰልጣኞችን እና በተቋም ደረጃ ላይ አሰልጣኞችን ለማሰልጠን አጋዥ ይዘቶች

- የአዋቂዎች የመማር ሂደት ጽንሰ-ሀሳብ
- ለዉጤታማ ትምህርት ምቹ አካባቢን (ሁኔታን) መፍጠር

በተግባር ላይ ለማዋል ያሉ አማራጮች

የህክምና ናሙና አወሳሰድ ስልጠና ፖሊሲ በሚኖረው ታዳሚ ጊዜ እና ግብዓት ላይ በመመስረት በተለይ መንገዶች ለስልጠና ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል።

የአሰልጣኞች ስልጠና (በቡድን የተማሪ ተ) ኮርስ

በቅድመ ስራ ስምሪት (Pre-service) ፣ በስራ ላይ (In-service) ወይም በብሄራዊ ደረጃ ላይ የጤና ባለሙያዎች የናሙና አወሳሰድን ስልጠና ለማስተባበር ሃላፊነት ላለባቸው የመሪ አሰልጣኞች እና በተቋም ደረጃ ላይ አሰልጣኞች የሁለት ቀን መሰረታዊ ትምህርትን መጠቀም ይቻላል። ይህ ቡድን ተኮር ትምህርት የክፍል ውስጥ ትምህርትን ከናሙና አሰባሰብ፣ ማጓጓዣ እና ማቀነባበር አጠቃላይ መመሪያዎች እንዲሁም በደም፣ በቁስል፣ በሽንት፣ በመተንፈሻ ክፍል እና የዓይነ-ምድር ካልቸር ካሉ ልዩ መመሪያዎችን ካጠቃለሉ ትክክለኛ የተግባር ልምዶች ጋር ያጣምራል።

ኮርሱ በተጨማሪም በትምህርታዊ ድራማ እና በተግባራዊ ልምምድ አማካኝነት የቡድን ትምህርት እድልን ያመቻቻል። በስልጠናው ፓኬጅ ውስጥ የግምገማ (የመልመጃ) መሰረታዊ ስራዎች፣ የዋናው ሞጁል ፓወር ፖይንት ገለጻዎች እና የአጋዥ ሞጁል ፓወር ፖይንት ገለጻዎችን ከማሰልጠኛው መመሪያ ጋር አብረው ጥቅም ላይ እንዲውሉ ታሳቢ በማድረግ ተካተዋል። ለዋና አሰልጣኖች መረጃ በሚላው የአሰልጣኖች መመሪያ ክፍል ውስጥ ትምህርቱ ቢሰጥ ተብሎ የሚመከሩ አጀንዳዎችን ያጠቃላሉ ተጨማሪ መረጃዎችን ማግኘት ይቻላል።

የስራ ላይ ስልጠና (በቡድን ወይንም በግል ግምገማ)

ይህ መመሪያ የምርመራ ስራዎችን የመወስድ ሀላፊነት ላለባቸው ግንባር ቀደም የጤና ባለሙያዎች የስራ ላይ ስልጠና ነው። ስልጠናው የሰራተኛ አወጣጥ፣ ማዳጓዝ እና ማቀነባበር መሰረታዊ መመሪያዎችን እና በደም፣ በቁስል፣ በሽንት፣ በመተንፈሻ ክፍል እና የዓይን-ምድር ካልቸር ላይ ያሉ ልዩ መመሪያዎችን የያዘውን ማጠቃለያ መመሪያ ይጠቀማል። ያለውን ጊዜና ግብዓቶች የሚፈቅዱ ከሆነ ከመሰረታዊ የስልጠና ፓወር ፖይንትና ክህሎት መመዘኛ ዘዴዎች ጋር አጣምሮ መጠቀም ይቻላል። የስልጠና ተሳታፊዎች ማጠቃለያውን በየትኛውም ሊከፈሉት ወይንም ስራውን ሲወስዱ ሊጠቀሙት ይችላሉ።

የሞጁላር የማስተማር ዘዴን በመጠቀም የተሳታፊዎችን ፍላጎት (የፈለጉት የሰራተኛ አሰባሰብ የስልጠና አይነት) እና የስልጠና ጊዜ (ለምሳሌ 1 ቀን፣ 4 ሰዓት ወይም 1 ሰዓት) መሰረት በማድረግ ትምህርቱ ሞጁሎችን በግል (እራሳቸውን ችለው) ወይንም በጥምረት (በሙሉ ወይም በከፊል) ለማስተማር ይፈቅዳል። ለጤና ባለሙያዎች የሚሰጥ የስልጠና ክፍለ-ጊዜ ከሃምሳ ደቂቃ ያነሰ ሊሆን ይችላል። አሰልጣኙ የስልጠናውን መርሐ ግብር እና የአተገባበሩን ዝርዝር መግለጫዎች የተሳታፊዎችን ልዩ ፍላጎት እና የጊዜ መጠበብ አይቶ ማመቻቸት ይችላል።

የህክምና ምርመራ ናሙና አወሳሰድ ማጣቀሻ መመሪያ

መግቢያ

በጣም አስፈላጊ እና ማራኪ የሆነውን የህክምና ናሙና አወሳሰድ ስልጠናን በመሳተፍዎ እንኳን ደስ አለዎት። እርስዎ እዚህ የሆኑበት ምክንያት ስራዎ በከፊል ከህመምተኞች ለማይክሮ ባዮሎጂ ምርመራ የካልቸር ናሙና መሰብሰብ ስለሆነ ነው። እነዚህ የማይክሮ ባዮሎጂ ካልቸር አስፈላጊ የሆኑበት ምክንያት ምርመራዎቹ የታካሚዎች በሽታ መንስኤ ምን እንደሆነ እና እንዴት በተሻለ መንገድ ጥሩ ህክምና እንደሚገኙ ስለሚያሳውቁን ነው።

ይህ መመሪያ የተለያዩ የናሙና አይነቶችን ለመሰብሰብ፣ የተለመዱ ስህተቶችን ለማስቀረት እና እራስዎን እና ታካሚዎችን ከበሽታ ለመከላከል የሚስፈልግዎትን መረጃ በመስጠት እንደ መመሪያ ያገለግልዎታል ብለን ተስፋ እናደርጋለን። ማጣቀሻው የተዘጋጀው ናሙና የመውሰድ ሃላፊነት ላለባቸው የጤና ባለሙያዎች (ለምሳሌ ለነርሶች እና ለደም ቀጂዎች) ቢሆንም ለማንኛውም ከታካሚ ላይ ናሙና ለሚወስድ ሰው ይጠቅማል።

የዚህ ማኑዋል ግቦች የሚከተሉት ናቸው፡

- ለአንባቢው የደም፣ የቁስል፣ የአይነ ምድር፣ የመተንፈሻና የሽንት ናሙናዎችን ለማይክሮ ባዮሎጂ ካል ካልቸር ለመውሰድ የሚጠቅሙ መሰረታዊ ክህሎት መረጃ ለመስጠት።
- ለአንባቢዎች እንዴት እራሳቸውን፣ ሌሎች የጤና ባለሙያዎችን እና ታካሚዎችን ተላላፊ በሽታ ከሚያመጡት ህወትር ያን ያን ያን እንደሚከላከሉ መረጃ ለመስጠት።

ይህ ማኑዋል ብዙ መረጃዎችን ቢሰጥም ለታካሚ እንከብካቤ መስጠት አንዳንድ ግዜ ወደ ያልተጠበቁ ሁኔታዎች ሊያመራ ይችላል። ያልተጠበቁ ነገሮች ቢከሰቱ የሚከተለውን ያስታውሱ። እርግጠኛ ባልሆኑ ግዜ ናሙና መወሰዱን ማቆም እርዳታ መጠየቅ ይኖርብዎታል።

ሠንጠረዥ 1-ዋና ሞጁሎች

ሞጁል	መግለጫ	የማሸፈኑ ርዕሶች
1	ጥሩ የህክምናና መፍዎች	<ul style="list-style-type: none"> • ጥሩ የህክምናና መፍዎች • ናመፍዎችን ከብክለትነጻ አድርጎ ማስቀመጥ • ናመፍዎች በትክክለኛው ሰዓት መውሰድ • ናመፍን በትክክለኛው ዕቃውስጥ መሰብሰብ • ትክክለኛውን መጠን መሰብሰብ • ናመፍዎች በትክክል መለያ እንደተሰጣቸው ማረጋገጥ • ናሙናዎችን ወደ ላብራቶሪ በቶሎ መውሰድ
2	የደም ካልቸር አሰባሰብ	<ul style="list-style-type: none"> • የደም ካልቸር እና የአሰባሰብ ዘዴዎች • የደም ካልቸርን ከንዑስ የደም ቧንቧ መውሰድ • የደም ካልቸርን ከማዕከላዊ ሺነስ ካቴተር መውሰድ
3	ከቁስልና ከቆዳ ካልቸር አሰባሰብ	<ul style="list-style-type: none"> • የቁስል ካልቸር • የማሰባሰብ ዘዴዎች • የማሰባሰብ ሂደቶች
4	የሽንት ካልቸር አሰባሰብ	<ul style="list-style-type: none"> • የሽንት ካልቸር • ከብክለት የመከላከያ ዘዴ • የአሰባሰብ ዓይነቶች <ul style="list-style-type: none"> • ከሴት ወይም ከወንድ ሰውነት ውስጥ ካሉ ካቴተሮች • ከሕፃናት ህመምተኞች
5	የስርአተ-ትንፈሳ ካልቸር አሰባሰብ	<ul style="list-style-type: none"> • የትንፋሽ ካልቸር • የስብስብ አይነት <ul style="list-style-type: none"> • ስርን • ከአፍንጫ ከላንቃ ስር • ጉሮሮ • ከታችኛው መተንፈሻ አካላት
6	የአይነ ምድር ካልቸር አሰባሰብ	<ul style="list-style-type: none"> • የአይነ ምድር እና የሆድ እቃ ካልቸር አጠቃላይ ምልከታ። • የአይነ ምድር ካልቸር ናመፍ መሰብሰቢያ እቃ • የአይነ ምድር ካልቸር አሰባሰብ።

ምዕራፍ 1: ጉሩ የህክምና ምርመራዎች

ምን መመርመር አለብዎት :

- የ ምርመራዎችን በ ጉሩ ሁኔታ መሰብሰብና በትክክል ወደቤተ-መከራ ማዳገዝ ጠቀሜታ
- በ ምርመራ መሰብሰብና ማዳገዝ ወቅት የ መከራ ጉዳይ የተለመዱ ስህተቶች
- የ ጉሩ ምርመራ አሰባሰብ መሰረታዊ መርሆዎች

ጉሩ የህክምና ምርመራዎች

- ምርመራዎች ሲሰበሰቡ መወሰድ ያለባቸው ጥንቃቄዎች:
 - ምርመራ ሲወሰድም ሆነ ሲጓጓዝ ከ ጥቃቅን ተዋህሲያን ብክለት ነፃ እንዲሆን አስፈላጊ ጥንቃቄ መወሰድ ይኖርበታል: :
 - የ ምርመራ አይነት መወሰድ ባለበት ትክክለኛ ሰዓት መወሰድ አለበት
 - ምርመራ መሰብሰብ ባለበት በትክክለኛው መገኘት ውስጥ መሰብሰብ ይኖርበታል: : እያንዳንዱ ምርመራ ትክክለኛ መሆኑ ሲኖረው ያንን መገኘት ብቻ መጠቀም ይገባል: : የትኛውን መገኘት መጠቀም እንዳለብዎት ካለ ወቅ ወይም ማግኘት ካልቻሉ ይጠይቁ::
 - ምርመራ ለምርመራ በሚያስፈግለገው ልክ በትክክለኛው መጠን መሰብሰብ ይኖርበታል: :
 - ምርመራ በፍጥነት ወደ ለብራቶሪ መወሰድ ይኖርበታል:: ምርመራ ውድድ ለብራቶሪ በምን ያህል ፍጥነት መሄድ እንዳለበት የሚወሰነው በሚወሰደው የ ምርመራ ዓይነትና በታዘዘው ምርመራ ላይ ነው: : በአጠቃላይ ግን ምርመራውን በፍጥነት ወደ ለብራቶሪ መላኩ ሁልጊዜም የተሻለ ነው::
 - የ ምርመራ ልዩ መለያ ቁጥር በትክክል መሰጠቱንና በትክክለኛው ቅጽ መመዘን ጉን ማረጋገጥ: : ምንም እንኳን የ እያንዳንዱ ለብራቶሪ የመጠየቂያ ቅጽ የተለያዩ ቢሆንም እያንዳንዱ ቅጽ በትክክል እና በንጽህና መሞላት አለበት::

ይህ ማኑዋል ለ ጉሩ የ ምርመራ አሰባሰብ አጠቃላይ መመሪያን የሚሰጥ ሲሆን እርስዎ በሚሠሩበት ቦታ ላይ የሚጠቀሙትን መደበኛ የአሰራር ስርዓቶች መመሪያ መከተል አስፈላጊ ነው:: መደበኛ የአሰራር ስርዓቶች መመሪያ ካለ በተቋሙ ውስጥ የ ምርመራ አሰባሰብን ዝርዝር መረጃ ይሰጣል: :

የ ልማት ዓይነቶች

ይህ መመሪያ ስድስት (6) የተለመዱ የ ልማት ዓይነቶችን ያብራራል

ሠንጠረዥ 2-የ ልማት አይነቶች

የ ልማት	መግለጫ	ማስታወሻዎች / መታሰብ ያለባቸው ነጥቦች
ደም	ደም ያልተበከለ የሰውነት ፈሳሽ ከሆኑት አንዱ ነው። ቀይ ቀለም ያለው ሆኖ ሊታይ ይገባል ነገር ግን የ ልማት ውክተት መሰደብኝ ሲቀመጥ ይዘቱ ሊለያይ ይችላል።	ብዙውን ጊዜ ከደም ቧን ቧ (በሼን መውረያ) ይቀዳል።
መግል / የ መግል መፍሰሻ	ፍሳሹ ውሃ አዘል ደም የቀለቀለ እና መግል የያዘ ሊሆን ይችላል። ወፈር ያለና መልኩ ወተት ማ፣ አረንጓዴ፣ ቢጫ ቡናማ ወይም ንጹህ ሊሆን ይችላል።	ተስማሚ ልማት በአብዛኛው ጊዜ በስሪንጅ ውስጥ የሚሰበሰቡት ክክለኛ ፍሳሾችን ያካትታሉ። ንጹህ መጠራረሪያ ልንጠቀም ይገባል።
ቲሹ	ቲሹ የህዋስ ስብስብ ሲሆን እየሞተ ወይም እየዳነ ያለ ሊሆን ይችላል።	የላቦራቶሪ ምርመራ እስኪካሄድ ድረስ ሲቀመጥ እርጥብ ሆኗል ሊቆይ ይገባል
ሽንት	ቀለሙን ጣካላ ቢጫ እስከ ጥቁር ቡናማ እና ንፁህ እና ፈዘዝ ያለ ሊሆን ይችላል። እንደ በሽታው አይነት ደም ከተቀላቀለው ሮዝ / ቀይ ሆኖ ሊታይ ይችላል። ቢጫ ሆኖ ሊታይ ይችላል።	በንጹህና ከሽንት ቸረት የተሰበሰበው የ ልማት ከብክለት ነጻ በሆነ መንገድ መሰብሰብ ይኖርበታል።
አይነት -ምድር	አይነት -ምድር እንደ ውሃ ፈሳሽ፣ መካከለኛ ቅጥነትና ጠጠር ያለ ሊሆን ይችላል።	የአይነት -ምድር የ ልማት በንፁህ የ ልማት መሰብሰቢያ እቃ ይሰበሰባል።
አክታ	አክታ በአጠቃላይ ወፍራም፣ ደመና እና ቢጫ / አረንጓዴ / ነጭ ሲሆን በታችኛው የአተነፋፈስ ስርዕተ ክፍል ይዘጋጃል።	ምራቅ በአጠቃላይ ቀጭን ነጭ ንጹህ ሆኖ ከአፍ ውስጥ የሚወጣ ሲሆን ከአክታ ጋር አይመሳሰልም። አክታ ከጉሮሮ ወይም ከሰንባ የሚወጣ የሚዘለገለግና ወፈር ያለ ሲሆን የተለያዩ መልክ ሊኖረው ይችላል።

ና ምናዎች ከብክለት ላይ አድርጎ ማቆየት

በካሎች ማለት ጥቃቅን ህዋሳት ሆነው ና ምና ሲወሰድ ወይም ከተወሰደ በኋላ በና ምናው ውስጥ በመግባት ና ምናውን የሚያበላሹ ናቸው። በካሎች በና ምናው ውስጥ ከገቡ ና ምናው የተበከለ ሆኗል፡፡ ይህ ማለት ና ምናው በላቦራቶሪ ውስጥ በሚመረመርበት ጊዜ የተሳሳተ ውጤት ሊገኝ ይችላል ማለት ነው፡፡ ስለሆነም ጥቃቅን ህዋሳት በሁሉም ቦታ ስለሚገኙ የተሰበሰቡትን ና ምናዎች ከብክለት ለመከላከል ልዩ ጥንቃቄ መውሰድ ያስፈልጋል። በካሎች የምርመራውን ውጤት ለመረዳት አስቸጋሪ ያደርጋሉ እንጂ የህመምተኛው በሽታ ምን ጭቅ አይደለም። ና ምናዎች በሦስት መንገዶች ሊበከሉ ይችላሉ።

- ከእርስዎ - ና ምናውን ከሚሰበስበው ሰው
- ከሕመምተኛው - ብዙውን ጊዜ ና ምናው ከሚወሰድበት ቆዳ አካባቢ ላይ
- ከና ምና መሰብሰብያው እቃ - የና ምና መሰብሰቢያ እቃው በጎጆና ያልተያዘ ከሆነ

ከእርስዎ ብክለትን መከላከል

ብክለትን ከበካይ ህዋስ የሚከላከሉበት የተሻለው ዘዴ እጆዎትን በሰሜን እና በውሃ (ተመራጭው) ወይም በአልኮል ማፅዳት/መታጠብ ነው። ና ምና በሚወሰደበት ጊዜ ንጹህ ጓንት ወይም ሌሎች ራስን የመከላከያ ቁሳቁሶችን መጠቀም ያስፈልጋል፡፡ ጓንት መጠቀም ታካሚውን እና የታካሚዎችን አካባቢ ከመንካት በፊትና በኋላ የሚደረግ እጅ መታጠብን የሚተካ ሆኖ ሊተገበር አይገባም፡፡

ከታካሚ ብክለትን መከላከል፡

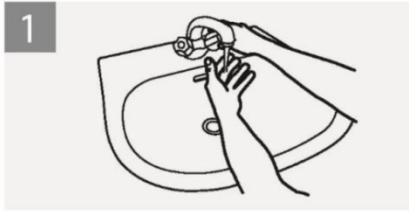
ጥቃቅን ህዋሳት በቆዳ ላይ እንደሚኖሩ አስታውሱ። ምንጊዜም ቢሆን የቆዳውን ክፍል ከበካይ ህዋስ ነፃ ማድረግ ያስፈልጋል። ና ምናዎች በቆዳ ውስጥ ታልፎ የሚሰበሰቡ ከሆነ (ለምሳሌ ደም) ወይም ቆዳን የሚከላከሉ ከሆነ (ለምሳሌ ሽንት) ከቆዳው ላይ ያሉ ጥቃቅን ህዋሳትን ና ምናውን እንዳይበከሉ ቆዳው መፀዳት አለበት፡፡ ሠንጠረዥ 3 ና ምናን ለመወሰድ ቆዳን ለማጽዳት እና ለማዘጋጀት ጥቅም ላይ የሚውሉ የተለመዱ አሰራሮችን ያቀርባል፡፡

ሠንጠረዥ 3. ና ምናን ለመሰብሰብ ቆዳን ለማጽዳትና ለማዘጋጀት የተለመዱ ጥቅም ላይ የሚውሉ ነገሮች።

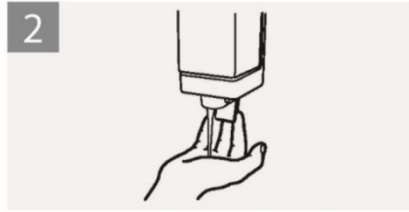
አስፈላጊ ነገሮች	የሚያስፈልገው ጊዜ	ማስታወሻ/ማሳሰቢያ
ከ 70-95% አልኮል	ከጠረጉ በኋላ እንዲደርቅ ከ 30 ሰከንድ-2 ደቂቃ ጊዜ ይስጡ	የአልኮል ባክቴሪያን ባፋጣኝ የመግደል አቅም ከክሎሪክሲዲን ግሉኮኔት ወይም ከፓቪይን አዮዲን ይልቅ የተሻለ ቢሆንም ለረዥም ጊዜ የሚተወው(የሚቆይ) ተፅዕኖ የለውም።
2% ክሎሪክሲዲን	ከጠረጉ በኋላ እንዲደርቅ ከ 30 ሰከንድ-2 ደቂቃ ጊዜ ይስጡ	ክሎሪክሲዲን ከቆዳው የላይኛው ክፍል ጋር ይጣመራል፡፡ ይህም ለረዥም ጊዜ ውጤታማ ሆኖ እንዲቆይ ያደርገዋል፡፡
1-2% ቲንክቸር አዮዲን	ከጠረጉ በኋላ እንዲደርቅ ከ 30 ሰከንድ-2 ደቂቃ ጊዜ ይስጡ	አዮዲንን አርጋኒክ ነገሮች እንዳይሠራ ስለሚደርጉት መጠቀም ያለብን በጎፁ ቆዳ ላይ ብቻ ነው፡፡

ምስል 1: ሰሜን እና ውሃ በመጠቀም እጅን መታጠብ

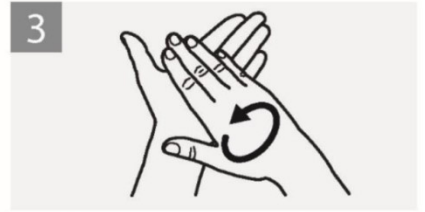
ጠቅላላ የሂደቱ እርዝማኔ 40-60 ሴከንድ

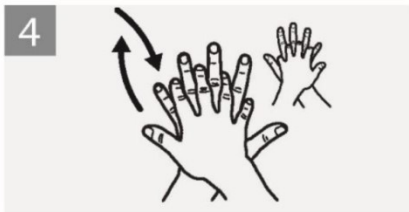
1. እጅን በውሃ ያርጥቡ።

2. ሁሉንም የእጅ ቦታዎች ለመሸፈን በቂ ሳሙና ይጠቀሙ።

3. እጅን መዳፍ ከመዳፍ ማሸት

4. የቀኝን እጅ መዳፍን በግራ የመዳፍ ጀርባ ጣትን በጣት በማስገባት ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

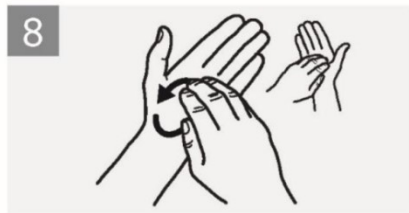
5. የእጅ መዳፍን ከመዳፍ ፣ከጣት ጋር ማሸት።

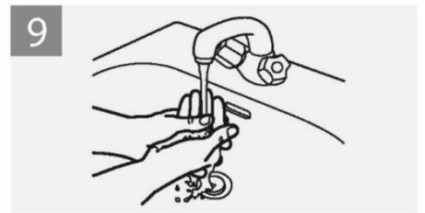
6. መዳፈን ተቃርነው የሚገኙ የጣት ጀርባን ከመዳፍ ጣት ጋር አቆላልፎ ማሸት።

7. የግራን አውራ ጣት በቅኝ መዳፍ በመያዝ እያሸከረከሩ ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

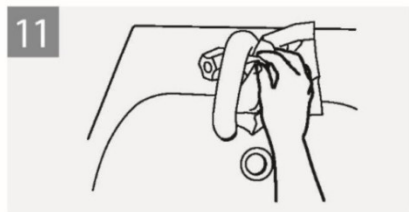
7. የቀኝ እጅ ጣቶችን በማቀራረብ በግራን መዳፍ ላይ በማስፈር ወደፊትና ወደ ኋላ በማመላለስ ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

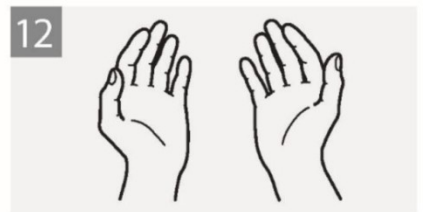
9. እጅን በውሃ ያለቅልቁ።

10. በአንድ በተወሰነ ማጠፊያ ፎጣ አማካኝነት እጆችን በደንብ ማድረቅ.

11. የቧንቧውን አፍንጫ ለመዝጋት ፎጣ ይጠቀሙ።

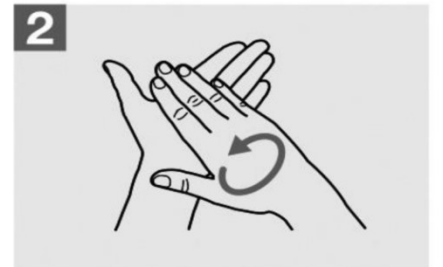
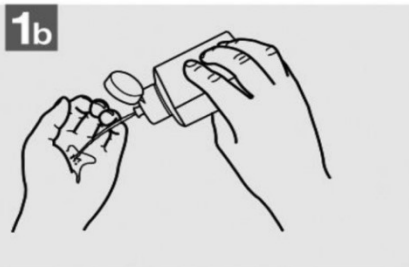
12. እጆችዎ ከዚህ በኋላ ንጹህ ናቸው።

ምስል ሁለት፡ አልኮልን ተጠቅሞ እጅን ማጽዳት

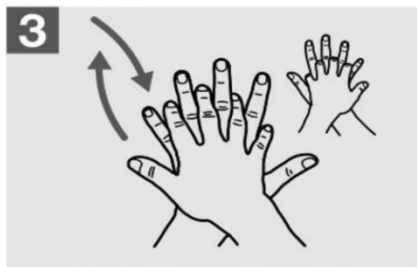
ይህ ሂደት በአጠቃላይ የሚወስደው ጊዜ ከ 20-30 ሴኮንዶችን ነው፡፡ እጆቻችንን በአልኮል ስናጸዳ ሁለቱን ም የእጆቻችንን ገጽታዎች ሊያጸዳ የሚችልን የአልኮል መጠን ልንጠቀም ይገባል፡፡ እጃችን በሚታይ ሁኔታ ቆሻሻ ካለው በሰሜን እና በውሃ መታጠብ ይኖርብናል፡፡

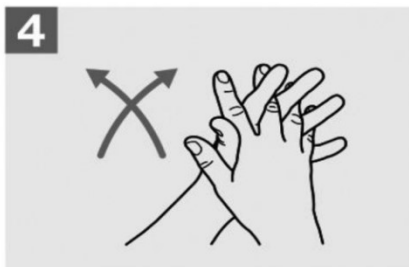
1. የአልኮል ምርቱን ሊዳረስ በሚችል መልኩ መዳፍ ላይ ማፍሰስ።

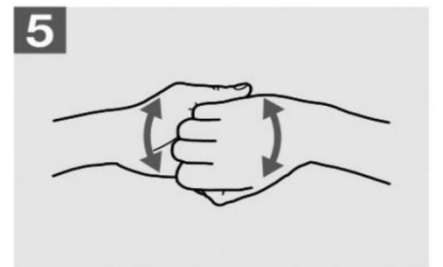
2. እጅን መዳፍ ከመዳፍ ማሸት

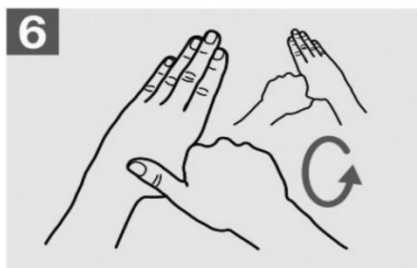
3. የቀኝን እጅ መዳፍን በግራ የመዳፍ ጀርባ ጣትን በጣት በማስገባት ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

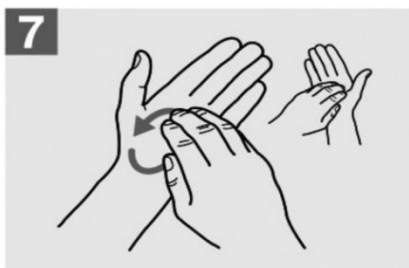
4. የእጅ መዳፍን ከመዳፍ ፣ከጣት ጋር ማሸት።

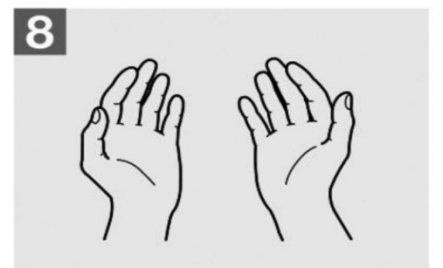
5. መዳፈን ተቃርነው የሚገኙ የጣት ጀርባን ከመዳፍ ጣት ጋር አቆላልፎ ማሸት።

6. የግራን አውራ ጣት በቅኝ መዳፍ በመያዝ እያሸከረከፍ ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

7. የቀኝ እጅ ጣቶችን በማቀራረብ በግራን መዳፍ ላይ በማስፈር ወደፊትና ወደ ኃላ በማመላልስ ማሸት። በተቃራኒው እንዲሁ ያድርጉ።

8. አንዴ ደረቅ ከሆኑ በኃላ እጆቻዎን ጸብኛቸው።

ከና ሙና መውሰጃ እቃ ሊደርስ የሚችለውን ብክለት መከላከል

የና ሙና መያዣ እቃዉና ሙና ውክ መውሰዱ በፊት ተከፍቶ የነበረ ከሆነ ወይም ተሰብሮ ከሆነ በራሱ የተበከለ ሊሆን ይችላል፡፡ የሚከተሉትን የና ሙና መያዣ እቃዎች አትጠቀሙ፡

- ተከፍቶ የነበረ ወይም ለመጨረሻ ጊዜ በአግባቡ ከተጻዳ በኋላ የተከፈተ፤ ብዙ ጊዜ የተሰነጠቀ (የተሰበረ) ከሆነ ማሽጊያ እቃው ተከፍቶ እንደነበረ ያሳያል፡፡
- የተሰነጠቀ ወይም በአግባቡ መዘጋት የማይችል፤ በእቃ ላይ ያለ ትንሽ ስንጥቅ እኳን ቢሆን ብክለትን ሊያስከትል ይችላል፡፡
- የተቀመጠበት መንገድ ትክክል አለመሆኑን የሚያሳይ የትኛውም አይነት ምልክት ካለ

ከታካሚው ደህንነት ጋር ሲወዳደር የና ሙና መያዣ እቃዎች በዋጋ ያነሱ ናቸው፡፡ ስለሆነ ምንም የተበከለ ሊሆን በሚችል እቃ ውስጥ ሙና ዎቹን በመሰብሰብ ታካሚውን አደጋ ውስጥ መጣል የለብንም፡፡

ና ሙና ውን ትክክሮች በሆነ መያዣ መሰብሰብ

ና ሙና ለመሰብሰብ የምንጠቀምበት እቃ በጣም ጠቃሚ ነው፡፡ የና ሙና መያዣ እቃው ቅርጽ ብክለትን ለመከላከል እና የና ሙና ውን መጠን ለመወሰን ሊጠቅም ይችላል፡፡ አንዳንዶቹ የና ሙና መያዣዎች ና ሙና ውን ለተወሰኑ ምርመራዎች ብቻ እንዲውል ካደረጉ በኋላ ለሌላ ምርመራ እንዳይጠቅም የሚያደርጉ ኬሚካሎችን ይይዛሉ፡፡ በተጨማሪም አንዳንዶቹ የማይክሮ-ባዮሎጂ ና ሙና ዎች በውስጣቸው ያሉት ተህዋሲያን በላብራቶሪ ውስጥ በተሰካ ሁኔታ እንዲያድጉ የሚረዱ የተለየ የማዳጓዣ እቃ ይፈልጋሉ፡፡

እያንዳንዱ ና ሙና ተስማሚ፣ ንፁህ፣ የማያፈስ እና ፅዱ በሆነ እቃ መያዣ አለበት፡፡ ና ሙና ውን የማዘጋጀቱ ሂደት ይዘገያል ብለን ካሰብን ላብራቶሪ ያሉ ሰዎችን ማግኘት እና ና ሙና ውን ምን ማድረግ እንዳለብን ከነሱ ምክር መቀበል ያስፈልጋል፡፡ በዚህ ጊዜ የምንጠቀመው ማዳጓዣ ና ሙና ችን የነበረውን ፒ.ኤች ይዞ እንዲቆይ የሚያደርግ ኬሚካል ያለው፣ ና ሙና ውን እንዳይፈስ እና አክሲዲንን እንዲከላከል በከፊል ጠጣር (ሴሚሶሊድ) የሆነ፣ በፍጥነት የሚያድጉ ተህዋሲያንን እድገት ለመከላከል ምግብነት የሌለው መሆን አለበት፡፡ በና ሙና ውስጥ ያሉ መርዛማ ንጥረ ነገሮችን ለማምከን ደግሞ ቻርኮል መጠቀም ያስፈልጋል፡፡ ለምሳሌ የስታዉርት (Stuart's)፣ ኬሪ ብሌር (Cary-Blair)፣ አሚ (Amie) ... ወዘተ፡፡

ትክክለኛ መጠን ማግኘት

የተፈለጉት የምርመራ አይነቶች በሙሉ መሰራት እንዲችሉ በቂ መጠን ያለው ና ሙና ሊወሰድ ይገባል፡፡ ለአንዳንድ የና ሙና አይነቶች (ለምሳሌ ሽንት ወይም የመግል ፍሳሽ) የና ሙና እጥረት ችግር አይሆንም፡፡ አስቸጋሪ ለሆኑ ና ሙና ዎች (ለምሳሌ አክታ) እና ለመሰብሰብ ህመምን የሚያስከትሉ (ለምሳሌ ደም እና የአንጎል ወይም የህብላ-ሰረሰር ፈሳሽ - ሲ.ኤስ.ኤፍ) ግን የና ሙና መጠን ማነስ ብዙውን ጊዜ ትልቅ ጉዳይ ነው፡፡ በተለይ የና ሙና መጠን ማነስ ለካልቸር ለሚሰበሰብ ደም ችግር ሊያስከትል ይችላል፡፡ ምክንያቱ ደግሞ የካልቸሩ የተዋህሰዎትን አይነት የመለየት አቅም ከሚወሰደው የደም ና ሙና መጠን ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት

~~አለው፡፡ ከአዋቂዎች ለካልቸር ለሚፈለግ የደም ና ሙና ትክክለኛ መጠን ለእያንዳንዱ ብልቃጥ 10 ሚሊ~~

ነው፡ ፍላጎት ለመውሰድ ስዋብን የምንጠቀም ከሆነ ለእያንዳንዱ የሰውነት ክፍል ወይም ቁስል የተለያዩ ስዋቦችን መጠቀም እና ግራም ስቴን ካስፈለገ ደግሞ በቂ መጠን ያለው ፍላጎት መውሰድ አለበት፡፡ ሁል ጊዜ አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች መከተል እና በተጠራጠር ጊዜ ደግሞ መውሰድ ያለበትን የፍላጎት መጠን ከላብራቶሪ መጠየቅ ያስፈልጋል፡፡

ፍላጎት በተገቢው ሰዓት መውሰድ

ፍላጎት ውይይት ወሰን ያለው ሰዓት የላብራቶሪውን በፍላጎት ውስጥ ያሉትን ተህዋስ ያን በትክክል የመለየት አቅም ሊያዘባ ይችላል፡፡ የሚከተሉት ለሁሉም የሚሆኑ መርሆች ናቸው፡

- ፍላጎት መድሀኒት ከመውሰድ በፊት መሰብሰብ
- ፍላጎት ህመም በተባባሰበት ጊዜ (ለምሳሌ የታማሚት ኩሳት እንዳለ) መሰብሰብ በሽታ አምጪ ተህዋስ ያን የማግኘት እድሉ ከፍተኛ ይሆናል፡፡
- የሽንትና የአክታ ፍላጎትን በጠዋት (ወዲያ ውክ እንቅልፍ እንደነቁ) መውሰድ በተለይ ከቀኑ የመጀመሪያው ሽንት ወይም የሳል አክታ ላይ ፍላጎት መውሰድ ተህዋስ ያን የማግኘት እድሉ ከፍተኛ ይሆናል፡፡

እነዚህን ጠቅላላ መርሆች በተቻለ መጠን እየተከተልን የተቋማትን መመሪያ እና የሀኪሙ ትዕዛዝም መከተል አለብን፡፡ አንዳንድ ጊዜ በሽታ የመለየት ሂደቱን እና ህክምናውን ስለሚያዘገይብን የሚቀጥለውን ቀን መጠበቅ አግባብ ላይሆን ይችላል፡፡

ሰንጠረዥ 4፡ - ብዙ ጊዜ ለሚውሰዱ ፍላጎት ትክክለኛው የመውሰድ ሰዓት

በካልቸር የሚውሰደው የፍላጎት አይነት	ተገቢው የመውሰድ ሰዓት	ማስታወሻ
ሽንት	በጠዋት የመጀመሪያው ሽንት ቢሆን ይመረጣል	ከሽንት የመጀመሪያውን ክፍል መውሰድ እና ታካሚው ቢያንስ ከአንድ ሰዓት በፊት የሽንት መሆን ያለበትም
ደም	መድሀኒት (አንቲባዮቲክ) ከመውሰድ በፊት	
አክታ	የጠዋት ፍላጎት ይመረጣል	
የመግል ፈሳሽ ወይም እጥበት	በማንኛውም ጊዜ	

ፍላጎት ትክክለኛ መለያ መሰጠታቸውን እና ተገቢውን ቅጽ መሞላቱን ማረጋገጥ

ለፍላጎት መለያ መሰጠት ያለበት ፍላጎት ውስጥ ሚወሰድበት ጊዜ ነው፡ ፍላጎት ውስጥ ወደ ላብራቶሪ ከመላካችን በፊት እያንዳንዱ የፍላጎት መያዣ ልዩ መለያ መኖሩን እና ሁሉም የመጠየቂያ ቅጽ እና ወረቀት መሞላቱን ያረጋግጡ፡፡ መለያ የሌለው ወይም የተሟላ መረጃ የሌለው ፍላጎት ወደ ላብራቶሪ ቢገባ መወገድ አለበት፡፡ ፍላጎት እንደሚቀበል ሰው እንደየተቋማቱ መደበኛ የስራ መመሪያ መሰረት ለፍላጎት መለያ መስጠት እና የመጠየቂያ ቅጹን መሙላት የእናንተ የባለሙያዎች ሀላፊነት ነው፡፡ የፍላጎት መጠየቂያ ቅጽ ምርመራውን ባዘዘው ሀኪም

የተሞላ ከሆነ ለታካሚው መለያ መስጠት እና ናሙና የማግኘቱ ሂደት በሀኪሙ ትእዛዝ መሰረት መሆን ይገባል፡፡

ታካሚውን መለየት እና ማዘጋጀት

ናሙና ከመወሰዱ በፊት ናሙናው ከትክክለኛው ታካሚ መወሰዱን ለማረጋገጥ ታካሚውን በደንብ መለየት ያስፈልጋል፡፡ ከሚከተሉት ውስጥ ቢያንስ ሁለቱን መለያዎች ታካሚውን በመጠየቅ ከህክምና መረጃው ወይም ከምርመራ መጠየቂያው ቅፅ ጋር በማነፃፀር የታካሚውን ማንነት መለየት ያስፈልጋል፡፡ የታካሚውን ስም፣ የህክምና ካርድ ቁጥር፣ የትውልድ ዘመን፣ ፎቶ ያለው በመንግስት የተሰጠ መታወቂያ ... ወዘተ በአግባቡ በመመዘን ታካሚውን ማንነት ከናሙናው መለያ ጋር ማስተሳሰር ይቻላል፡፡ ታካሚውና ሙና የሚወስደው እራሱ ከሆነ (ለምሳሌ ሽንት) ሀኪሙ ትክክለኛውን መቀነስ ላይ ትኩረት አድርጎ እንዴትና ሙና እንደሚወስድ ግልጽ የሆነ ማብራሪያ/መመሪያ ሊሰጠው ይገባል፡፡

ናሙናውን ወደ ላብራቶሪ ማጓጓዝ

ብዙ ጊዜ ናሙናዎች ከላብራቶሪ ውጭ ስለሚወሰዱ ለምርመራ መጓጓዣ አለባቸው፡፡ ባጠቃላይ ናሙናን የማጓጓዣ ሂደት ታካሚው ህክምና ከሚያገኝበት ክፍል እስከ ላብራቶሪው ያለው ትንሽ እርቀት ሲሆን ናሙናው እንደተወሰደ ወዲያው የሚደረግ ነው፡፡ ናሙናዎች እንደተሰበሰቡ ወደ ላብራቶሪ መሄድ የማይችሉ ከሆነ በምርመራ ለመለየት የሚረዱትን ተህዋሲያን ለመጠበቅ ሲባል በአግባቡ መቀመጥ አለባቸው፡፡ ለምርመራ ወደ ላብራቶሪ በአፋጣኝ ሊወሰዱ የማይችሉ ናሙናዎችን ለመጠበቅ (ለመከላከል) የሚጠቅሙ የተለያዩ ዘዴዎች አሉ፡ -

- **ማቀዝቀዣ** ፡ - ናሙናውን (በ +4⁰ ሴ አካባቢ) ማቀዝቀዣ ውስጥ ማስቀመጥ (ናሙና ለማስቀመጥ በምንጠቀምበት ማቀዝቀዣ (ፍሪጅ) ውስጥ ምንም አይነት ምግብ መቀመጥ የለበትም)፡፡
- **ፍሪዝ ማድረግ (በጣም ማቀዝቀዣ)**፡ - ናሙናውን ከ -20⁰ ሴ በታች ፍሪዝ አድርጎ ማስቀመጥ
- **በማጓጓዣ እቃ ውስጥ ማስቀመጥ**፡ - ተገቢውን የማጓጓዣ እቃ (የአንኤሮቢክ መጓጓዣ ብልቃጥ፣ ዩኒቨርሲቲ የማጓጓዣ እቃ) መጠቀም፡፡ እንደ የናሙናው አይነት እና እንደሚመረመሩት የተዋህሲያን አይነቶች ለማጓጓዣ የምንጠቀምበት እቃዎችም የተለያዩ ይሆናሉ፡፡ ማጓጓዣውን መጠቀም ከስፈለገ ላብራቶሪው ትክክለኛውን የማጓጓዣ እቃ ይሰጠናል፡፡ አንዳንዶቹ የናሙና መያዣዎች በውስጣቸው የማጓጓዣ መሳሪያም እንዳላቸው ሊታወቅ ይገባል፡፡

በትክክለኛው አሰራር መሰረት ሁሉም የናሙና አይነቶች ወደ ላብራቶሪ በአፋጣኝ ከ 2-24 ሰዓት ውስጥ መጓጓዣ አለባቸው፡፡ ነገር ግን አንዳንድ ናሙናዎች ለምሳሌ እንደ ሲ.ኤስ.ኤፍ ያሉ ንፁህ የሰውነት ፈሳሾች ወዲያው መጓጓዣ አለባቸው፡፡ ለማጓጓዣ የሚወስደውን የጊዜ እርዝማኔ ቀንሱ፡፡ ለማጓጓዣ የሚወስደው ጊዜ የሚጨምር ከሆነ ተዋህሲያኑ ሊሞቱ እና ሌሎች ደግሞ ሊያድጉበት ይችላሉ፡፡

ማጠቃለያ

በሆስፒታል ውስጥ ናሙናን በመውሰድ፣ መለያ በመስጠት እና ናሙናዎችን በተገቢው ሰዓት እና መንገድ ወደ ላብራቶሪ መተላለፋቸውን በማረጋገጥ ሂደት ውስጥ የጤና ባለሙያዎች ትልቅ ድርሻ አላቸው፡፡ በዚህ ረገድ የጤና ባለሙያዎች በሆስፒታሉ ደንብ እና ናሙና የሚወስድበትን ሂደት ዙሪያ በቂ እውቀት ሊኖራቸው

የህክምና ምርመራ ናሙና አወሳሰድ ማጣቀሻ መመሪያ

ይገባል፡፡ ነገር ግን በቂ እውቀት ብቻ ሳይሆን በተቋሙ ደንብ፣ መመሪያ እና ፕሮቶኮል መሰረት መስራት የሚያስችል መረዳት እና ክህሎት ምሊኖራቸው ይገባል፡፡

ምዕራፍ 2 ለደምና ሎን ለካልቸር ና ሎን

ይህን ለምን መማር አስፈላጊ?

- የደምና ሎን ለካልቸር ለመውሰድ የተሻለውን ልምድ ለማወቅ
- ብክለትን ለመከላከል የሚጠቅሙ እርምጃዎች ለመረዳት

መግቢያ

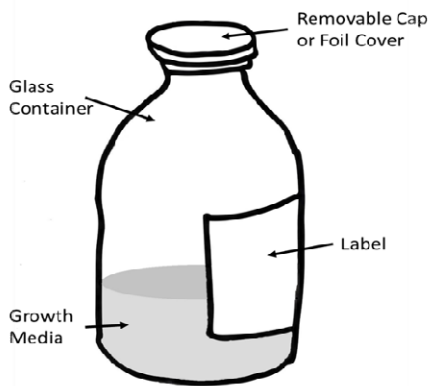
በደም ውስጥ የሚከሰቱ ኢንፌክሽኖች ከባድ የህክምና ችግሮች ሲሆኑ ካልታከሙ ደግሞ ሞትን ሊያስከትሉ ይችላሉ። በደም ውስጥ የሚከሰቱ ኢንፌክሽኖች ብዙ ጊዜ በባክቴሪያ ምክንያት የሚመጡ ሲሆኑም በፈንገስ ወይም በይስትምክንያትም ሊከሰቱ ይችላሉ። የደም ካልቸር የታካሚውን የደም ውስጥ ኢንፌክሽን አምጪ ተዋህሲያን አይነት ለመለየት እና ተገቢውን ህክምና ለመምረጥ የሚረዱ ጥሩ የምርመራ ዓይነት ነው።

እንደ የታካሚው ሁኔታ ሀኪሙ ተገቢውን የና ሎን ቁጥር (ለምሳሌ ሁለት የና ሎን ብልቃጥ)፣ የመውሰድ ጊዜ (ለምሳሌ ታማሚው ትኩሳት ሲኖረው) እና ከትክክለኛው የሰውነት ክፍል (ለምሳሌ ክንድ) ሊጠይቅ ይችላል። በላብራቶሪው ውስጥ ያለው ቡድን በደም ውስጥ ሊኖሩ የሚችሉትን የተዋህሲያን አይነት መለየት ያስችላው ዘንድ እነዚህን መርሆች መከተል ጠቃሚ ነው።

የደም ካልቸር ጠርመኮ

ጠርመኮ በቤት ውስጥ ሊሰራ ወይም ከገበያ ሊገዛ ይችላል። የእጅ ጠርመኮችን የምንጠቀም ከሆነ በደንብ የሚገጥሙ መሆናቸውን ማረጋገጥ አለብን። የማይገጥሙ ጠርመኮችን መጠቀም የለብንም። ንጹህና ወያል ተጓደኛ ሌላ ጠርመኮ መጠቀም ይመረጣል።

ምስል 3: በቤት ውስጥ ያለ የእጅ ጠርመኮ ምሳሌ

መውሰድ ያለብን የና ሎን ብክት

ከአንዳንድ የህጻናት ታካሚዎች በቀር ብዙውን ጊዜ ና ሎን ዎች የሚሰበሰቡት እንደ ያስፈላጊነቱ በተለያዩ ስብስብ (set) ነው። ስብስብ (set) ማለት፡ -

- አንድ(1) ኤሮቢክ እና አንድ(1) አኔሮቢክ ጠርመኮ (በድምሩ ሁለት ጠርመኮች)
- ወይም ሁለት(2) ኤሮቢክ ጠርመኮችን የያዘ ነው።

እንደ የታማኝነት የሰውነት ክብደት ከእያንዳንዱ ታካሚ መወሰድ ያለበት ትንሹ የደም ካልቸር ስብስብ (set) ቁጥር ሁለት ነው፡

መወሰድ ያለበት መጠን (ልኬት)

የደም ጠር መስክን በመጠቀም መወሰድ ያለበት መጠን ለህጻናት ታማኝ ከአዋቂዎች ይለያል፡

- ለአዋቂዎች፡ - በእያንዳንዱ ጠር መስክ ከ8-10 ሚሊ (በአንድ ስብስብ ከ20-30-ሚሊ)
- ለህጻናት፡ -እድሜን እና የሰውነት ክብደትን ያመክላ የደም መጠን ካልቸር መደረግ አለበት (ሰንጠረዥ 5 ይመልከቱ)

ሰንጠረዥ 5፡ - የሰውነት ክብደትን ያመክላ ለህጻናት የደም ካልቸር መወሰድ ያለበት የደም መጠን

የታካሚው የሰውነት ክብደት (ኪ.ግ)	ለካልቸር የሚመካረው የደም መጠን (ሚሊ) ካልቸር set ጠርመስ #1 ካልቸር set ጠርመስ #2	ለካልቸር የሚያስፈልገው አጠቃላይ የደም መጠን (ሚሊ)
1	2*	2
1.1-2	2*	4
2.1-12.7	4*	6
12.8-36.3	10	20
>36.3	20-30	40-60

* ምክንያቱም ትንሹ መጠን ያለውና መጠን በአንድ የኤሮቢክ ጠር መስክ መቀመጥ ስለሌለበት

ብክለትን ማስወገድ

- አንደኛው የደምና መጠን ከደም ስር (ሼን) እና ሌላኛው ደም ከካቴተር መወሰድ አለበት
- ከንዑስ የደም ስሮች የሚወሰደውና መጠን መጀመሪያ መወሰድ አለበት
- ወደ ደም ስሩ የምንገባበትን ቦታ በ70% አልኮል ማጽዳት፣ አልኮል አስኪደርቅ መተው እና ፕሮቪዲንግ ወይም ክሎሪን ክስዲን በመጠቀም ቦታውን ማጽዳት፤
- ብክለትን ለመከላከል ካጸዳን በኋላ የደም ስሩን አለመዳሰስ፤ ቦታው ከተነካ የማጽዳቱን ሂደት እንደገና መድገም
- ባፋጣኝ ደመወደ የደም ካልቸር ጠር መስክ ውስጥ መጨመርና ያለ ማቀዝቀዥ ወደ ላብራቶሪ መውሰድ

የሚያስፈልጉ መሳሪያዎችና አቅርቦቶች

- የደም ካልቸር ጠር መስክ (ከመለያ መስጫ ጋር)
- ጎዝ እና የመሳሪያ ፋሻ (ለምሳሌ ባንዴጅ)

- የቆዳ ማጽጃ መሳሪያ፡ - አዮዲን እና 70% አልኮል ወይም ክሎርሄክሲዲን
- 20 ሚሊ ሲሪንጅ (ለእያንዳንዱ የደም ካልቸር ሴት 1 ሲሪንጅ ፣ ለህጻናት ታማሚዎች ትንሽ መጠን ያለውን ሲሪንጅ መጠቀም ይቻላል)
- ንጹህ መርፊዎች (የጎዙ መጠን ለህጻናት እና ለአዋቂዎች እንደየመጠናቸው ይለያያል)
- ጓንቶች
- ማሰሪያ (ቸርን ኬት)

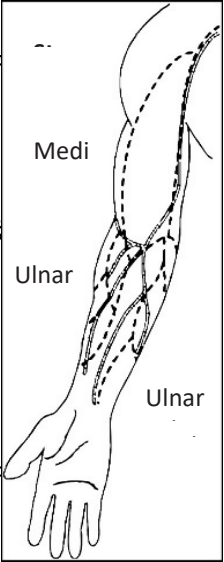
ከንዑስ (ዳር ካሉ) የደም ቧንቧዎች ደም መውሰድ ከአዋቂ ታማሚዎች

1. ለካልቸር ደም ከመውሰዱ በፊት የመጠየቂያ ቅጹ ምርመራውን ባዘዘው ሀኪም መመለስ (የሀኪሙ ትዕዛዝ፣ የታካሚውን የመለያ መረጃዎች፣ የተወሰደው ናሙና እና የመጠየቂያ ቅጹ እንዲሁም የተወሰደበትን ሰዓት፣ የተወሰደበትን ቦታ፣ የደም ካልቸር የጠር መሳሪያ አይነት (ኤሮቢክ ወይም አንኤሮቢክ) ... ወዘተ) በሚገልጹ ሁኔታ መመለስ

2. አስፈላጊ መሳሪያዎችን እና አቅርቦቶችን ማዘጋጀት

3. አንድ የደም ካልቸር ስብስብ(set)- አንድ ኤሮቢክ እና አንድ አኔሮቢክ ጠር መሳሪያ የትኛውን ጠር መሳሪያ መጠቀም እንደሚፈልጉ ይወስኑ፡፡

አስፈላጊ ከሆነ እና ደም-በሌላ የጤና ባለሙያ የሚወሰድ ከሆነ ከሀኪሙ ጋር የካልቸር መውሰድ ማረጋገጥ፣ የመውሰድ ቦታ እና የተጨማሪ ምክር አስፈላጊነትን መመካከር

4. ለታካሚው ወይም ለአስታማሚው ልናደርግ ያሠብነውን ነገር ሁሉ መግለጽ

5. እንደየመመሪያው የታካሚውን መለያ ሁለት የተለያዩ መለያ ነገሮችን በመጠቀም አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታማሚዎች መከተል፡፡ እንደጓንት፣

ማስክ እና ፊትን መሸፈኛ የመሳሰሉ እራስን የመከላከያ መሳሪያዎችን መጠቀም፡፡

7. ጠር መሳሪያን በታካሚው መሰረታዊ መረጃ እና ደም-በተሰበሰበበት ጊዜ /ሰዓት መለያ መስጠት

8. እጃችንን በሰሜን እና በውሃ በደንብ መታጠብ እና በንጹህ ፎጣ ማድረቅ

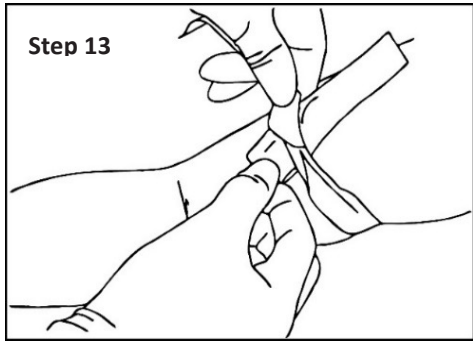
9. የእጅ ጓንት ማድረግ

10. የደም ካልቸር ጠር መሳሪያን የላይኛውን ክፍል ለማጽዳት አልኮል መጠቀም፡፡ የጠር መሳሪያን የላይኛውን ክፍል ላይ አዮዲን አለማስነካት፡፡ መሉ በመሉ እስኪደርቅ መጠበቅ

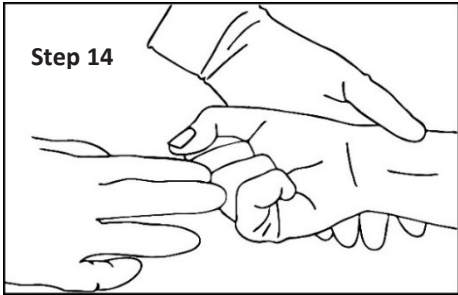
11. መንቀሳቀስ የማይችሉ ታካሚዎችን መደገፊያ ባለው ወንበር ላይ አስተካክለን ማስቀመጥ

12. ደምን የምን ወስድበትን ቦታ መምረጥ በተለይ የፊተኛውን የክንድ ክፍል (የክርን መታጠፊያ) ተመራጭ ነው። ሞቅ ባለ ፎጣ ደም ልንወስድበት የፈለግንበትን ቦታ መያዝ ወይም እጅን ወደ ታች ማንጠልጠል የደም ስሮችን በቀላሉ ማየት እንድንችል ያግዛናል። ትክክለኛውን ቦታ ለመለየት የምንወስድበትን ቦታ መዳሰስ። በአልኮል ወይም በሌላ ማጽጃ ከተጸዳ በኋላ ግን ቦታውን መንካት የለብንም።

13. ደም ለመቅዳት ማሰሪያውን (ቶርንኬት) በታካሚው ክንድ ዙሪያ በማጥበቅ ደም የምንቀዳበትን ቦታ መለየት። ይህ የሚሆነው ደም ከምንቀዳበት ከ4-5 የጣት ስፋት የሚያክል ቦታ ከፍብለን ነው። ከዚያ ማሰሪያውን መፍታት።

14. የደም ስሮች በደንብ ጎልተው እንዲታዩ ታካሚው እጅ እንዲጨበጥ መጠየቅ

15. የደም ካልቸሩ ቆዳ ላይ ባሉ ተዋስኖን እንዳይበከል ደም የምንወስድበትን ቦታ በአግባቡ ማጽዳት አለብን

16. ቦታውን ከሚከተሉት ነገሮች አንዱን በመጠቀም ዝግጁ ማድረግ

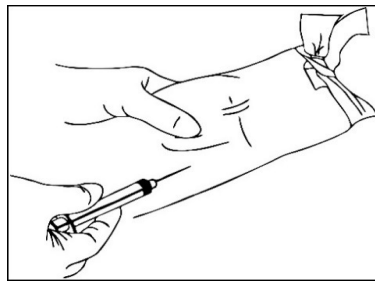
- ከ 70-95% አልኮል
- ክሎር ሄክስዲን
- ከ 70% አልኮል በማስክተል 2% የአዮዲን ቲንክቸር (የተበጠበጠ)

17. ከቦታው መካከለኛ ክፍል በመጀመር እና ወደ ውጭኛው ክፍል ክብ መስራት በሚመስል ስርዓት ቦታውን በሃይል መጥረግ (ማሸት)፡፡ ክሎርሃክስዲን የምንጠቀም ከሆነ ወደፊት እና ወደ ኃላ እያረግን ማጽዳት እንችላለን፡፡

18. ቦታው እንዲደርቅ በትንሹ ለ 30 ሴኮንድ መጠበቅ

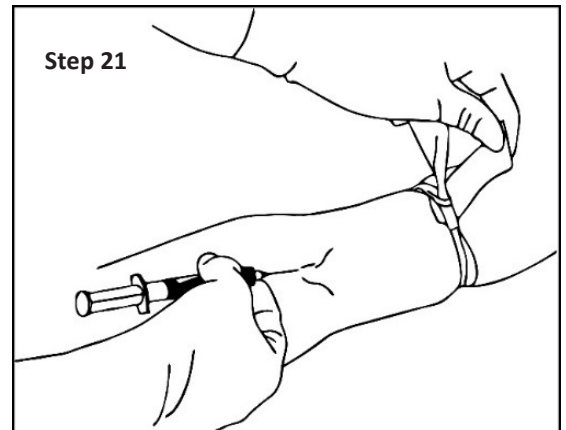
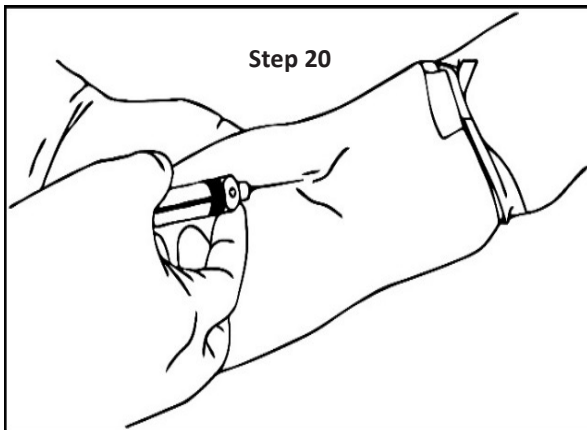
ማስታወሻ፡ -ቦታውን ከጸዳን በኃላ ብክለትን ለማስወገድ የደም ስሮችን መዳሰስ የለብንም፡፡ ቦታው ከተነካ የማጽዳት ሂደቱ መደገም አለበት፡፡

19. የታካሚው ክንድ በመያዝ የደም ስሩን መጠበቅና አውራ ጥታችንን ደም ከሚወሰድበት ቦታ ስር ማስቀመጥ

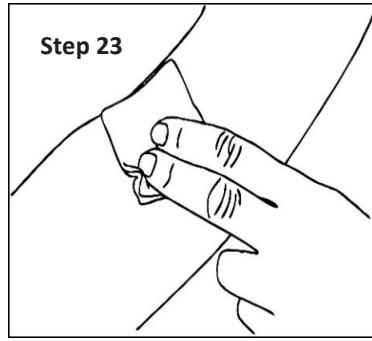
20. 30 ዲግሪ አንግል በመስራት በፍጥነት ወደ ደም ስሩ መግባት

21. መርፌ እና ሲሪንጅ በመጠቀም አስፈላጊውን የደም መጠን መውሰድ

22. አስፈላጊው የደም መጠን ከተወሰደ በኃላ መርፌውን ከማውጣታችን በፊት ማሰሪያውን (ቶርንኬውን) መፍታት

23. መርፌውን ቀስ አርጎ ማውጣት እና ንጹህ ጎዝ በመጠቀም መጠነኛ ግፊት በታዉላይ ማሰረፍ፡፡ ጎዙን በንጹህ ባንዲያ መሸፈን

24. በካልቸር ጠር መጡ ላይ ያለውን የማቆሚያ (የመክደኛ) ላስቲክ በመርፊው በቀስታ በመብሳት ፍሞፍውን ማስገባት፡፡ ሁልጊዜ አንኤሮቢክ ፍሞፍውን አንደኛ ማድረግ ከዚያ በኋላ ጠር መጡን መወዘወዝ፡፡ መርፊውን ወደ ጠር መጡ ከማስገባታችን በፊት የመክደኛውን ላስቲክ ባልኮል ማጽዳት አስፈላጊ ነው፡፡

ማስታወሻ ፡ - የእጅ ጠር መጡን የምንጠቀም ከሆነ ክዳኑ የጠበቀ መሆኑን አረጋግጦ የላላ ከሆነ ጠር መጡን አለመጠቀም፡፡ ንጽህናው የተጠበቀ ሌላ ጠር መጡ መጠቀም ይመረጣል፡፡

25. ጥቅም ላይ የዋሉትን መርፊ እና ሲሪንጅ በቀላሉ በማይበሱ የስለት ማጠራቀሚያ እቃ ውስጥ አስወግዱ

26. የተጠቀምን ባቸውን አቅርቦቶች በትክክለኛ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ ውስጥ ማስወገድ

27. ዳንቶችን ማውለቅ፣ እጃችን በሰሜን እና በውሃ በደንብ መታጠብ፤ እንዳስፈላጊነቱ እጃችንን በንጹጅ ፎጣ ማድረቅ

28. የመጠይቁን ቅጽ መመለስ እና ትክክለኛነቱን ማረጋገጥ

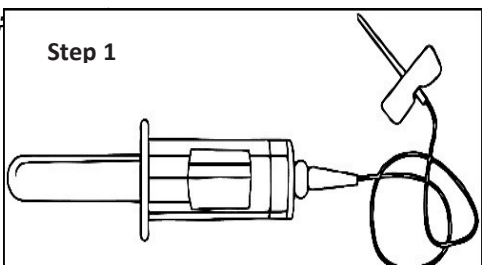
29. በአፋጣኝ የደም ካልቸፍን ወደ ላብራቶሪ መውሰድ፡፡ ከዘገየን በከባቢ አድርጎ መቀት ከ12 ሰዓታት ላልበለጠ ጊዜ መቆየት ይችላል፡፡

30. ማቀዝቀዣ ውስጥ እንዳታስገቡ

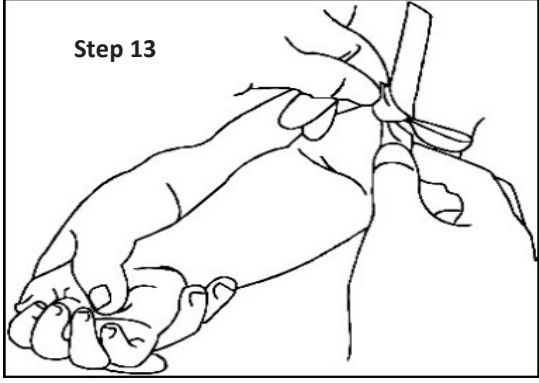
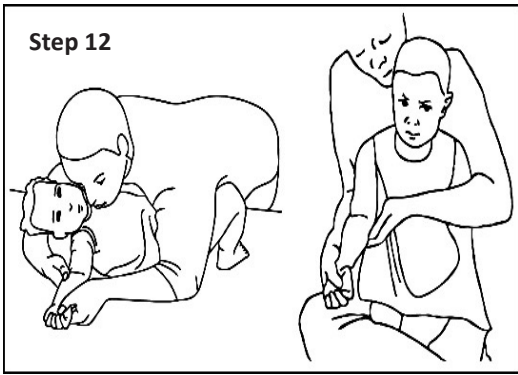
ከንዑስ (ዳር ካሉ) የደም ቧን ቧዎች ደም መውሰድ

ከሀጻናት ታካ ማዎች

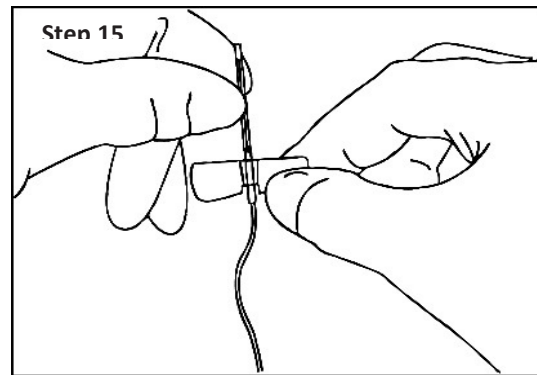
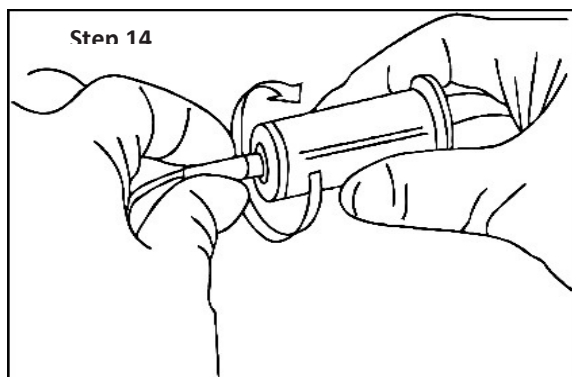
1. ለካልቸር ደም ከመውሰዱ በፊት የመጠየቂያ ቅጹ ምርመራውን ባዘዘው ሀኪም መመለስ (የሀኪሙ ትዕዛዝ፣ የታካ ማውን የመለያ መረጃዎች፣ የተወሰደው ፍሞፍ እና የመጠየቂያ ቅጹ የተወሰደበትን ሰዓት፣ የተወሰደበትን ቦታ፣ የደም ካልቸፍ ጠር መጡ አይነት (ኤሮቢክ ወይም አኔሮቢክ) ... ወዘተ በማገልጽ ሁኔ

2. መሳሪያዎችን እና አቅርቦቶችን ማዘጋጀት
3. 23 ወይም 25 ሚሜ ጌጅ መጠን ያለው ዊንግ ድድድር የተሰጠው መርፌ (ዊንግ ድድድር ስቴል ኒድል) ከማራዘሚያ ብልቃጥ ጋር (በተርፍላይ) መጠቀም: መርፌው ደም ስር አስኪገባ ድረስ ብልቃጡ እና መርፌውን እንደተለያዩ መያዝ
4. ለታካሚው እና ለአስታሚው ልናደርግ ያሰብን ዉን ማስረጃ
5. እንደየመመሪያው የታካሚውን መለዮ ሁለት የተለያዩ መለያ ነገሮችን በመጠቀም ማረጋገጥ
6. አግባብነት ያላቸው ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታካሚዎች መከተል
7. አንድ የደም ካልቸር ስብስብ (**set**) አንድ ኤሮቢክ እና አንድ አንኤሮቢክ ጠርመሶችን ይይዛል: የትኛውን ጠርመሶ መጠቀም እንደሚፈልጉ ይወስኑ (ኤሮቢክ እና አንኤሮቢክ) አስፈላጊ ከሆነ እና ደሙ በሌላ የጤና ባለሙያ የሚወሰድ ከሆነ ከሀኪሙ ጋር የካልቸሩን መውሰጃ ጊዜ ፣ የመውሰጃውን ቦታ እና የተጨማሪ ምክር አስፈላጊነትን መመካከር
8. ጠርመሶችን በታካሚው መሰረታዊ መረጃ እና ደም-በተወደበት ጊዜ /ሰዓት መለያ መስጠት
9. እጃችንን በሰሜን እና በውሃ በደንብ መታጠብ እና በንጹህ ፎጣ ማድረቅ
10. የእጅ ጓንት ማድረግ
11. የደም ካልቸር ጠርመሶችን የላይኛው ክፍል ለማጽዳት አልኮል መጠቀም
12. ህጻኑን እንዳይንቀሳቀስ ማድረግ (መያዝ)
13. ደም ካልቸር በት ቦታ የሁለት ጣት ስፋት የሚህል ቦታ ከፍ ብለን ማሰሪያውን (ቶርንኬት) ማሰር

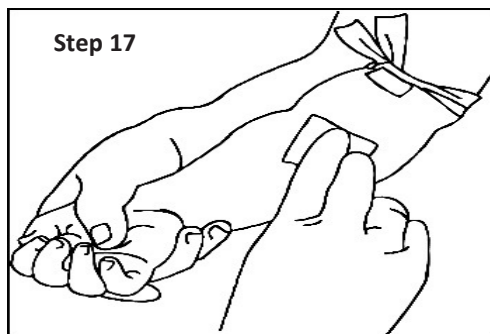
14. የዊንግ ዲግሪውቸን ስብስብ(set) የሚጨረሻ ክፍል አዩር ከያዘ ብልቃጥ የሚጨረሻ ክፍል ጋር ማስገባት እና ብልቃጡን መርፎው ጋር እስኪደርስ ድረስ ብልቃጡን በጅምቶ ያዘውውስጥ ማስገባት

15. ከበተርፍላይ ጫፍ ላይ ያለውን የፕላስቲክ እጅታ ማስወገድ

16. የደም ካልቸሩ ቆዳ ላይ ባሉ ተዋህስቶን እንዳይበከል ደም የሚወስድበትን ቦታ በአግባቡ መጻዳት አለበት፡፡ ቦታውን ክሎርሄክሲዲን ወይም 70% አልኮል በማስከተል ደግሞ 2% ቲክቸር አዮዲንን በመጠቀም ማዘጋጀት

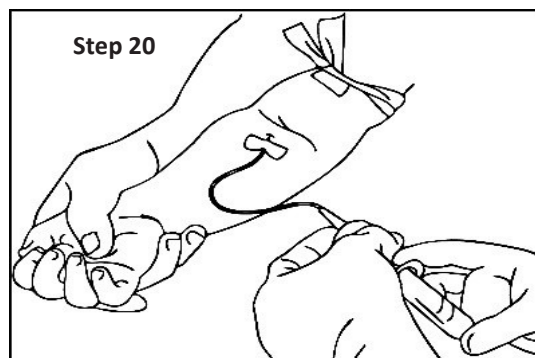
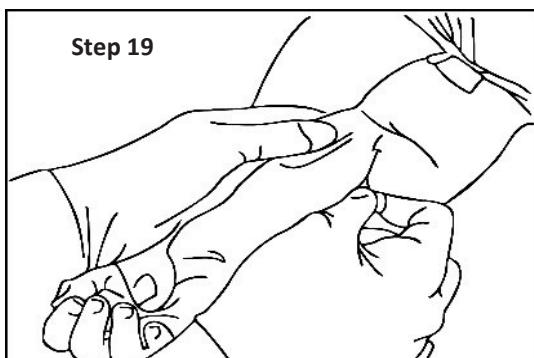
17. ከቦታው መካከለኛ ክፍል በመጀመር ወደ ውጫኛው ክፍል ክብ መስራት በሚመስል ስርዓት ቦታውን በሀይል መጥረግ (ማሸት)፡፡ ክሎርሄክሲዲን የምንጠቀም ከሆነ ወደፊት እና ወደታላ እያደረግን ማጽዳት እንችላለን

18. ቦታው እንዲደርቅ በትንሹለ 30 ሴኮንዶች መጠበቅ

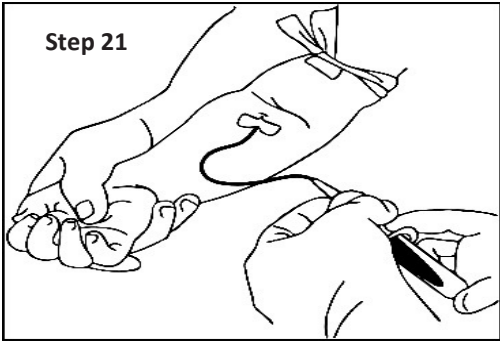
ማስታወሻ ፡ - ቦታውን ካጸዳን በኋላ ብክለትን ለማስወገድ የደም ስሮችን መዳሰስ የለብንም፡፡ ቦጣውን ከነካን የማጽደቱ ሂደት መደገም አለበት

19. ደም ከሚወስድበት ቦታ የሁለት ጣት ስፋት የሚያህል ዝቅ ብለን አውራ ጣታችንን በመጠቀም ቆዳን መወጠር

20. አዩርዮያዘውን ብልቃጥ መጥ በመጥ ወደ መርፌው መግፋት

21. አሁን ደም ወደ ብልቃጥ መፍሰስ መጀመር አለበት፡፡ ብልቃጥ አስኪሞላ ወይም የብልቃጥ የመሳብ ሀይል አስኪያልቅ ብልቃጥን መመለስ ፡፡ ብዙ ብልቃጥ ደም የምንወሰድ ከሆነ በደም ስር ውስጥ ያለው መርፌ እንዳይነቃነቅ በመጠንቀቅ የሞላውን ብልቃጥ ማውጣት እና ሌላ ብልቃጥ መተካት

22. አስፈላጊውን የደም መጠን ከተወሰደ በኋላ ማሰሪያውን (ቶርንኬት) መፍታት

23. ደም የተወሰደበት በታላይ ጎዝ ማስቀመጥ እና በቀስታ መርፌውን ማውጣት፡፡ በታውን ተጫው እንዲቆይ ታካ ማውን መጠየቅ

24. በተርፍላዩን ከብልቃጥ መያዣው ማስወገድ

25. የካልቸር ጠርመሮች ውስጥ ማፍውን ማስገባት፡፡ ሁል ጊዜ አንኤሮቢኩን መጀመሪያ ማድረግ፡፡ መርፌ ከማስገባታችን በፊት የፕላስቲክ ማቆሚያው በአልኮል መጥረጊያ መጽዳት አለበት፡፡ ከካልቸር ጠርመሮች ላይ ያለው የፕላስቲክ ማቆሚያ በመርፌ በቀስታ መብሰት

ማስታወሻ ፡ -የ እጅ ጠርመሮችን የምንጠቀም ከሆነ መክደኛው ያላለ መሆኑን ማረጋገጥ የላለ ከሆነ ጠርመሮችን አትጠቀሙ፡፡ ንጹህና የተጠበቀ ሌላ ጠርመሮች ተጠቀሙ

26. ጥቅም ላይ የዋሉትን መርፌ እና ሲሪንጅ በቀላሉ በማይበሱ የስለት ማጠራቀሚያ እቃ ውስጥ ማስወገድ

27. የተጠቀምን ባቸውን አቅርቦቶች በትክክለኛ የቆሻሻ ማጠራቀሚያ ውስጥ ማስወገድ

28. ጓንቶችን ማውለቅ፣ እጃችንን በሰሜን እና በውሃ በደንብ መታጠብ፡፡ እንዳስፈላጊነቱን እጃችንን በንጹህ ፎጣ ማድረቅ

29. የመጠይቁን ቅጽ መመለስና ትክክለኛነቱን ማረጋገጥ

30. በአፋጣኝ የደም ካልቸሩን ወደ ላብራቶሪ መውሰድ፡፡ ከዘገየ በከባቢ አዩር መቆየት ከ12 ሰዓታት ላልበለጠ ጊዜ መቆየት ይችላል፡፡

31. ወዲያ ውኑ ማቀዝቀዣ ውስጥ ማስገባት ያስፈልጋል፡፡

ከ ማእከላዊ ሼንብ ከቴተር ደም መውሰድ

1. የደምና መፍለክ ለካልቸር ከመውሰዱ በፊት ምርመራውን ያዘዘው ህኪም የምርመራ መጠየቂያ ቅጹን መሙላት (የህኪሙት እዛዝ፣ የታካሚው መለያ መረጃ፣ የተወሰደውና መፍለክ እና ማጠቃለያው የተወሰደበትን ሰዓት፣ የተወሰደበትን ቦታ (የሰውነት ክፍል)፣ ለካልቸር ደም የያዘው ጠረ መስክ (ኤር ማክ ወይም አናይሮቢክ) በምርመራው ማዘዣ ቅጽ ላይ መሙላት)
2. አስፈላጊውን መሳሪያዎች እና አቅራቢዎች ማዘጋጀት
3. የሚደረገውን/የምታደረገውን ሂደት ሁሉ ለታካሚዎች እና/ወይም ለአስታማኝነት ችግሮች ማስረጃ
4. እንደ የሆስፒታሎቹ መመሪያ የታካሚውን መለያ ሁለት የተለያዩ መለያ ነገሮችን በመጠቀም ማረጋገጥ
5. አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታካሚዎች መከተል፡፡ እንደ ጓንት፣ ማስክ እና ፊትን መሸፈኛ የመሳሰሉ እራስን የመከላከያ መሳሪያዎችን መጠቀም
6. አንድ የደም ካልቸር ሴት (ስብስብ) አንድ ኤሮቢክ እና አንድ ኤሮቢክ ጠር መስክን ይይዛል፡፡ አስፈላጊ ሁኖ ሲገኝ የደምና መፍለክ የሚወስደው ሌላ የጤና ባለሙያ ከሆነ ከዘዘው ህኪም ጋር ካልቸሩ የሚወስድበትን ጊዜ፣ ቦታ፣ አስፈላጊ የሆነ ልዩ ምክር ካለ ወዘተ ማማከር ይገባል፡፡
7. ከቴተር የሚገባበትን ቦታ ለካልቸር የሚወስደው ደም ቆይታ ላይ ባሉ ባክቴሪያዎች እንዳይበከል በአዲስ ዲስ-ኢንፎክታንት ማፅዳት
8. ማጠቃለያው የያዘውን ጠር መስክ በታካሚው መሳሪያ መረጃ እና ማጠቃለያው በተወሰደበት ቀን/ሰዓት መለያ መስጠት፡፡
9. እጃችንን በደምብ በሰሜን እና በውሃ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
10. የእጅ ጓንት ማድረግ
11. የደም ካልቸር መያዣ ጠር መስክ የላይኛውን ክፍል በአልኮል ማፅዳት፣ በጠር መስክ የላይኛው ክፍል አድገት ማስነካት የለብንም፡፡ በደምብ እንዲደርቅ ጊዜ መስጠት ያስፈልጋል
12. የማእከላዊ ሼንብ ከቴተርን ቆብስ 15-30 ሴኮንድ በአልኮል ማፅዳት እና ከማስገባታችን በፊት በደምብ ማድረቅ
13. የካልቸሩን ጠር መስክ ማስገባት፡፡ ሁል ጊዜ አንድ ኤሮቢክ ጠር መስክን አንደኛ በማድረግ ያስቀድሙ፡፡ ከዚያ በኋላ ጠር መስክን ማዘር/መወዝወዝ፡፡ መርፈው ከመግባቱ በፊት እንደ ማቆሚያ የሚያገለግሉትን ፕላስቲክ በአልኮል መወልወል መፀዳት አለበት፡፡ ማቆሚያውን በካልቸሩ ጠር መስክ ላይ በማድረግ በመርፈው በቀጥታ ከቴተር በላይ በተወሰነ ግፊት መብሰት፡፡

ማስታወሻ: -የ እጅ ጠር መሳሪያዎች እና ምን ጠቀም ከሆነ መክደኛው ያልላላ መሆኑን ማረጋገጥ ይገባል፡፡ መክደኛው የላላ ከሆነ ጠር መሳሪያዎችን አይጠቀሙ፡፡ ንፅህናት ማድረግ ይገባል፡፡ ሌላ ጠር መሳሪያ መጠቀም፡፡

14. የተጠቀምን ባቸውን መርፌ እና ስሪንጅ መባሳትን መቋቋም በሚችል የስለት መሳሪያዎች ማጠራቀሚያ እቃ ውስጥ ማስወገድ፡፡

15. የተጠቀምን ባቸውን አቅርቦቶች በትክክል ለኛው የቆሻሻ ማጠራቀሚያ እቃ ውስጥ ማስወገድ

16. ጓንትዎን ማውላት ፣ እጅዎን በሰሜን እና በደቡብ በደምብ መታጠብ እና በፎጣ ማድረግ

17. የመጠየቂያውን ቅፅ መሙላት እና ትክክል ለኛነቱን ማረጋገጥ

18. የደምካል ቸፍን ባፋጣኝ ወደ ላብራቶሪ መውሰድ፡፡ ከዘገየን በተስማሚ አዩር መቀት ከ12 ሰዓታት ላልበለጠ ጊዜ ማቆየት ይቻላል፡፡

19. ማቀዝቀዣ ውስጥ እንዳታስገቡ

ከ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር በአራት መንገዶች ደም መውሰድ ይቻላል (ሰንጠረዥ 6 ይመልከቱ)

ሰንጠረዥ 6: - ደምን ከ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር ለመውሰድ የሚጠቀሙ ደምዎች (ለብክለት በተጋለጡ ጊዜ የሚደረግ መመሪያ)

ማስወገድ	የተወሰነውን የደም መጠን በሲሪንጅ ከ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር መውሰድ፡፡ 10 ሚሊ ተስማሚ መጠን ነው፡፡ ለና ሙሉ ውደግ ሞአዲስ ሲሪንጅ ይጠቀሙ የ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተርን 0.9% ሶዲየም ክሎሪድ ውስጥ መንከር ማፍሰስ	ሊበክሉ የሚችሉ ነገሮችን ማስወገድ፡፡ በሽታን የሚያመጡት ዋህሲያን ሊይዝ የሚችል ደም መመለስ የለበትም፡፡	በተደጋጋሚ ማና ሙሉ ከተቀዳ የደም መባከንን ሊያስከትል ይችላል፡፡
ይግፋ/ይጎትቱ	ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር ላይ 0.9% ሶዲየም ክሎሪድ ማፍሰስ፡፡ ሲሪንጅን ስናወጣ 0.6 ሚሊ የሚሆን ደም መሳብ ከዚያ መልሰን ወደ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር መመለስ፡፡ ይህንን ሂደት ለ3 ጊዜ መደጋገም፡፡ ባደውን ሲሪንጅ ማስወገድ እና ሙሉ ለማግኘት አዲስ ሲሪንጅ ማያያዝ፡፡ ማእከላዊ ቬኒስ ካቴተር ላይ 0.9% ሶዲየም ክሎሪድ ማፍሰስ፡፡	በካይነገሮችን ለማስወገድ ደም ወደ ታላ እና ወደ ፊት በሲሪንጅ ውስጥ በተደጋጋሚ ማመዘዝ ይፈልጋል፡፡ የደም መባከንን ይቀንሳል፡፡	ከሶስት እስከ አራት ጊዜ በመገፋት እና በመጎተት ሂደት ውስጥ በተለይ በማይሰራ ካቴተር ከሆነ በቂ ደም ማግኘት ከባድ ሊሆን ይችላል፡፡ ደም እንዲናወጥ በማድረግ እንዲሟሟ ሊያደርግ ይችላል፡፡
ዳግ መኛ መጨመር	6 ሚሊ የሚሆን ደም በስሪንጅ ከመጠጡ በኋላ ንፁሁን ክዳን መግጠም፡፡ የደምና ሙሉ በሲሪንጅ መውሰድ፡፡ ከመጀመሪያው ሲሪንጅ ላይ ያለውን ቀሪውን ደም መልሶ መጨመር፡፡	በቂ መጠን ያለውን ሙሉ ከወሰዱ በኋላ የቀረውን ሙሉ መመለስን ያካትታል፡፡ የደም መባከንን ይቀንሳል፡፡	የረጋ ደምን መልሶ የመጨመር አደጋ ሊኖረው ይችላል፡፡ መልሶ የሚጨመረው ደም የተበከለ ሊሆን ይችላል፡፡ የደምና ሙሉ ውስጥ ማወገድ ስሪንጅ ጋር ተመሳሳይ ለስህተት ሊዳርግ ይችላል፡፡

ዲድስቴስ (በስራንጅ ጭቆና ያለ ደም ግን የማይሰጥ)	ደም ወደ ሲሪንጅ እስኪገባ ድረስ መሳተፍ፡፡ ከዛም ማስወገድ፡፡ ይህንኑ በመድገም በቂ መጠን ያለውን ምርመራ፡፡	በሆስፒታል ውስጥ የሚኖረውን የደም መባከንን ይቀንሳል፡፡ የኢንፌክሽንን ተጋላጭትንም ይቀንሳል፡፡	ደም ብክለትን ሊያስከትል ይችላል (የተወገደ ደም ስለማይወሰድ)፡፡ የተሰሳቱ ምናዎች እንዲኖሩ ሊያደርግ ይችላል፡፡
----------------------------------	---	--	---

ምዕራፍ 3: ለካልቸር ክብደት (ከቆዳ ሰፍት ቲሹ) ላይ ምርመራ መውሰድ

ይህን ክፍል ለምን ይማራሉ?

- ምርመራ ለመውሰድ የተለያዩ የክብደት አይነቶች (ቲሹ፣ መግል ያዘለ ክብደት፣ ዉሃ መሰል ፈሳሽ ያዘለ ክብደት፣ ኮረፋት የመሰለ ክብደት፣ የተከፈተ ክብደት፣ ዝግ ክብደት)
- ክብደት ላይ ምርመራ ለካልቸር ለመውሰድ ትክክለኛው መንገድ

መግቢያ

ክብደት ላይ የማውሰድ የካልቸር ውጤት ህመም ያመጣውን የተዋህሲያን አይነትና ተገቢው መድሀኒት ወይም ህክምና የቱ እንደሆነ መረጃ ይሰጠናል፡፡ አንድ ክብደት ዝግ (የቆዳን መሰንጠቅ ያላካተተ) እንዲሁም መግል የቋጠረ ወይም እሚፈስ መግል የያዘ ሊሆን ይችላል፡፡

የክብደት ምርመራ የሚከተሉትን ሊያካትቱ ይችላሉ

- አብሰስ (ምርቅዝ)፡ - በውስን ቦታ/አካል የተቋጠረ መግል
- ቡሌ (bulle)፡ - በአረፋ መሰል አየር ወይም ፈሳሽ የተሞላ ክብደት
- ህዋስ (Tissue)
- ቬዚክል (Vesicle)፡ - በፈሳሽ ወይም በአየር የተሞላችትን ሽቋጠሮ መሰል ክብደት

ምርመራ በሚከተሉት መንገዶች ማግኘት ይቻላል፡ -

- ስዋብ (Swab)- ከጥጥ መጥረጊያ ይልቅ ተመራጭ ሲሆን ሁልጊዜ ስዋቦች እርጥብ መሆን ይኖርባቸዋል፡፡
- በመርፌ በመምጣጥ/በመሳተፍ
- ክብደት ክፍል ምርመራ በመውሰድ

ክብደቶች ላይ ለካልቸር ምርመራ እንዲሰሩ ያዘዘው ሀኪም የትኛው የምርመራ አይነት መውሰድ እንዳለበት ይወስናል፡፡ በመርፌ በመሳተፍ እና ክብደት ላይ የተወሰነውን ክፍል መውሰድ የተወሰነበትና ተገቢውን ክህሎት ያለውን ባለሙያ የሚፈልግ ነው፡፡ ይህ አሰራር በመቻሉ ውስጠኛ ሰው መሰራት ይኖርበታል፡፡

ምስል 4: -የክብደት ምርመራ ለመያዝ እና ለማጓጓዝ የሚጠቅሙ መያዣ እቃ አይነቶች

ቁስልን በመጥረግ የሚወሰድ ናሙና ለተግባር ምቹ፣ ያልተወሰነበት እና ዋጋውም መጠነ ጅ በመሆኑ ተቀባይነት ያለው ዘዴ ነው። ነገር ግን ለድርቅ መጋለጥ የለበትም። ግራምስ ቴን ከአንድ ናሙና ላይ ብቻ መሰራት አይችልም። ስለዚህ ግራምስ ቴን እንዲሰራ ከተፈለገ ሁለት ናሙናዎች መወሰድ ያስፈልጋል።

ስዋብ ሁልጊዜ መወሰድ ያለበት ከሚኖር ወይም እየሰፋ ካለ ቁስል ላይ ነው። ከሞተ /ከደረቀ ወይም ከመግል ላይ የተወሰደ ስዋብ ውጤቱን ሊያዘባ ከመቻሉም በላይ ያልተገባ መድሀኒትም እንዲሰጥ ስለሚያደርግ መወሰድ የለበትም። ናሙና የምንወስድበት ቦታ ናሙና ከመወሰዱ በፊት በሰላይን ወይም በተጣራ ውሀ ሊፀዳ ይገባል። ይህም የሚሆነው ናሙናችን ከቆዳችን ላይ አብረው ከሚኖሩ ተዋህሳያን ጋር ንክኪ እንዳይኖረው ነው። ለማይከባክቴሪያ ለማሰራ ካልቸር፣ ከመጨረሻው የትልቅ አጀት ክፍል (ሬኤክተም) ካለ መግል እና በአፍ ውስጥ ላለ መግል ስዋብ ተቀባይነት የለውም።

የተሰበሰበውን ናሙና የራሱን የሆነ መለያ መስጠት አስፈላጊ ነው። የቁስሉን አይነት ብቻ አትጥቀሱ። ቁስሉ የትኛው የሰውነት ክፍል ላይ እንዳለ እና ምን አይነት እንደሆነ (ለምሳሌ የሰውን ክሻ፣ ጫት፣ ...) አብሮ መጠቀስ አለበት። እንዲሁም የላብራቶሪ ባለሙያውን ካልቸሩ ላይ ያደጉትን /የሚታዩትን ሁሉ ሪፖርት እንዲያደርግ መጠየቅ አይገባም።

የሚያስፈልጉ መሳሪያዎችና አቅርቦቶች

- ሁለት ጥንድ ጓንቶች ቁስሉን ለማፅዳትና ስዋቡን ለመውሰድ
- አንድ ጥንድ ክሊን ወይም ስተራይል ጓንት አዲሱን ድሬሲን ግስን ሰራ የምንጠቀምበት
- ኖርማል ሰላይን ወይም ኑትራል ውሀ (ከ 60 – 120 ሚሊ) እና ቁስሉን ለማጠብ የሚረዱ አቅርቦቶች
- ሲተራይል የሆነ ስዋብ የተወሰደውን ናሙና ለማጓጓዝ ከሚረዱ እቃዎች ጋር
- ለናሙና መለያ መስጫ
- ቁስሉን ለማሰር /ድሬስ ለማድረግ የሚጠቅሙ አቅርቦቶች

ናሙና ከመወሰዱ በፊት

1. አስፈላጊውን አቅርቦትና መሳሪያዎች ማዘጋጀት መለያ መስጫ ማቅረብ።
2. ለታካሚው ወይም ታካሚውን ይዞ ለመጣው ሰው (አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ) ስለምንሰራው ነገር ተገቢውን ማብራሪያ መስጠት
3. የናሙና መጠየቂያ ቅፁ ላይ የናሙናውን አይነት፣ ናሙናው የተወሰደበትን የሰውነት ክፍል፣ ናሙናውን የወሰደው ሰው ስም፣ የታካሚው አድራሻ ወ.ዘ.ተ

ማስታወሻ: -የ ናሙናውን አይነት በምትሞሉበት ጊዜ የቁስሉን አይነት ብቻ አትጠቀሙ፡ ከየትኛው የሰውነት ክፍል እንደተገኘና ምን አይነት ቁስል እንደሆነ (ለምሳሌ የሰውን ክሻ ወይም ኩርኩም) መጠቀስ አለበት

4. ሁለት የታካሚ መለያ መንገዶችን በመጠቀም የታካሚውን መለያ ማረጋገጥ

5. ሁልጊዜ ናሙናውን መለያ አስፈላጊውን መረጃ መያዙን ማስታወስ

- ናሙናው የተወሰደበት ቀን እና ጊዜ
- የታካሚ መረጃ (ስም፣ የትውልድ ዘመን ወ.ዘ.ተ)

6. እጅዎትን ባግባቡ በሰላም እና ዉሀ መታጠብ እንዲሁም

7. አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታካሚዎች ተግባራዊ ማድረግ፡፡ ተገቢ የሆኑ የመከላከያ መሳሪያዎችን እንደጓንት፣ ማስክ እና/ወይም የፊት መሸፈኛ መጠቀም፡፡

የቁስል ስዋብ አጠቃቀም

የቁስልን ስዋብ ስንወስድ የሚከተሉትን ቅደምተከተሎች መከተል ይኖርብናል፡፡ ግራምስቴን ካስፈለገ ሁለት ስዋቦችን መውሰድ አለብን፡፡ በአንድ የሰውነት ክፍል /አካባቢ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ቁስል ካለ ለእያንዳንዳቸው ሁለት ስዋብ መውሰድ አስፈላጊ ነው፡፡

1. የናሙና መውሰጃ ብልቃጡን በታካሚው መረጃ እና ናሙናው የተወሰደበትን ቀን እና ሰዓት መለያ ማስፈረግ
2. እጃችንን በአግባቡ በሰላም እና በውሀ ከታጠቡ በኋላ በፎጣ ማድረግ
3. ጓንት መልበስ
4. ፎርሴብስ ወይም ገዝ በመጠቀም የቁስሉን ማሸጊያ ማስለቀቅ
5. ጓንታችንን አውጥተን እጆቻችንን ካፀዳን በኋላ ሌላ ንፁህ ጓንት መልበስ
6. ከ 60 - 120 ሚሊ በሚደርስ ሳላይን ወይም ንፁህ ውሀ ቁስሉን ማጠብ

7. የስዋቡን ጫፍ ለአምስት ሴኮንዶች ያህል ከ 1 – 2 ሴ.ሚ በሚሆን በትክክለኛው የቁስሉ አካል ላይ በደንብ ጫን ብለን በማዞር ከቁስሉ ውስጥ ፈሳሽ መውሰድ

ማስታወሻ: - ከሞተ የቁስል አካል ወይም መግል ላይ ስዋብ አትውሰዱ፡፡ የቁስሉን ጫፍ ወይም በቁስሉ ዙሪያ ያለውን ቆዳ በስዋቡ መንካት የለብንም፡፡ ቁስሉ ደረቅ ከሆነ ስዋብ ከመውሰዳችን በፊት ና መኖሩን ከምናጓጉዝበት መያዣውን ስዋቡን ማረጠብ፡፡

8. ስዋቡን ከመያዣው ብልቃጥ ውስጥ ማስቀመጥ እና አዙሮ /አሽከሮ ክሮ መዘጋት፡፡ የስዋቡ ጫፍ ከታችኛው የብልቃጥ ክፍል ላይ በሚገኘው ለማጓጓዝ ከሚጠቅመው ፈሳሽ ውስጥ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርብናል፡፡

9. ጓጓቶዎን አውልቀው እጅዎትን ይታጠቡ፡፡

ና መኖሩን ከህዋስ /እባጭመውሰድ

የህዋስ/ቲሹ ና መኖሩን መውሰድ ከቀላል እስከ ተወሳሰበና ቀደህክምናን የሚፈልግ ሊሆን ይችላል፡፡ ይህ ደግሞ ክህሎት ያለውን ሰው ወይም ደግሞ አስፈላጊውን ስልጠና የወሰደ ባለሙያ እንዲያስፈልገው ያደርጋል፡፡

ከምርቅዝ /አብሰስ ና መኖሩን መውሰድ (መምጠጥ)

በመርፌ ና መኖሩን መሰብሰብ መውሰድ የተወሳሰበ እና ክህሎት ያለውን ባለሙያ የሚፈልግ ነው፡፡ ድርጊቱም በሰለጠነ ባለሙያ ሊሰራ ያስፈልገዋል፡፡

ምዕራፍ 4: ለካልቸር /ማራቢያ የሽንትና ሙና

ይህን ለምን ይማራሉ?

እንደ ህመምተኛው ሁኔታ የሽንትና ሙና ለካልቸር ምርመራ የሚወሰድበት የተሻለውን/ትክክለኛው መንገድ ይለማወቅ፡፡

መግቢያ

የሽንት ካልቸር ባክቴሪያ እና ፈንገስን ከሽንት ውስጥ ለማግኘትና ለመለየት የሚጠቅም ምርመራ ሲሆን እነኝህ ደግሞ የሽንት ቧንቧ ኢንፎክሽን ሊያስከትሉ የሚችሉ ናቸው፡፡ ሽንት በቀላሉ የሚባከል ስለሆነ በተቻለ መጠን በአንስተኛ ብክለት መሰብሰብ አለበት፡፡ የሽንትና ሙናን ብክለት ለመከላከል በአፈሰፊ እና ንፁህ በሆነ ብልቃጥ መሰብሰብ አለበት፡፡

የሽንትና ሙናን እንደሚከተለው ማግኘት እንችላለን

- ከመሀል የሽንት ቸረት
- ከካቴተር

የትኛውም የጤና ባለሙያ የሽንትና ሙና ውለምርመራ ወደ ለብራቶሪ ከመግባቱ በፊት የሽንቱ መጠን ምርመራውን ለመስራት የሚያስችል መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡ የሙና ውለምርመራ በቂ ካልሆነ ታካሚውን አዲስ የሽንትና ሙና እንዲያመጣ መጠየቅ ይኖርብናል፡፡ በተከታታይ ለ 24 ሰዓታት የተጠራቀመ (24 ሰዓት የሆነ ውሽንት) እና ከካቴተር የሽንት መሰብሰቢያ ላስቲክ የተወሰደ የሽንትና ሙና ለካልቸር ጥቅም ሊውል አይችልም፡፡

የሚከተሉትን ሙናዎች ተቀባይነት የሌላቸው እና በላብራቶሪ ውውድቅ የሚደረጉ ናቸው፡፡

- ለ 24 ሰዓታት መላ የተሰበሰበ የሽንትና ሙና
- ከሽንት መሰብሰቢያ ላስቲክ የተወሰደ የሽንትና ሙና
- ከሽንት ቧንቧ ላስቲክ /ፎሊክቴተር ጭፍ የተወሰደ
- ከፓፓ ወይም ከሽንት እቃ የተወሰደ

ማጽዳት እና ብክለትን መከላከል

አንድ ታካሚ ንፁህ ለካልቸር የሚሆን ትክክለኛውን የሽንትና ሙና ከመከላከልኛው የሽንት ቸረት ለማምጣት እና ትክክለኛውን የካልቸር ውጤት ለማግኘት አስቀድሞ በሽንት ቧንቧ ውስጥ የሚገኘውን የብልት ቆዳ ባግባቡ ማፅዳት እንዳለበት ሊነገረው ያስፈልጋል፡፡ ታካሚው ትክክለኛውን ሙና ለማምጣት ይረዳው ዘንድ እያንዳንዱን ቅደምተከተል ልናሳየው/ልንገልፅለት ይገባል፡፡

ሁልጊዜ የሽንትና ሙና ሲወሰድ ትክክለኛውን የማፅዳት እና ከመከላከልኛው የሽንት ቸረት የሽንትና ሙናን የማግኘት ዘዴን እንዲሁም ባፋጣኝ ማጓጓዣ ወይም ፍሪጅ ውስጥ ማስገባት ወይም ደግሞ ሙናው እንዳይበላሽ

የሚረዳ ማስቀመጫውን ጥራት ማድረግ እንዳለበት ማስተማር ይገባል፡፡ ና ምናውን ወይ ለብራቶር የማጓጓዣ ሂደት የሚዘገይ ከሆነ እና ከሁለት ሰዓታት በላይ የሚፈጅ ከሆነ ና ምናው ፍሪጅ/ማቀዝቀዣውን ጥራት ለመጥይግ ይገባል፡፡ ነገር ግን ና ምናው በጣም እንዲቀዘቅዝ ወይም በረዶ እስኪሰራ መሆን የለበትም፡፡

አስፈላጊ መሳሪያዎችና አቅርቦቶች

	የመሀል ኸረት ና ምናን ማግኘት	ከሽንት ቧንቧ ከተተር (ፕላስቲክ) ማግኘት
ሽንትን ለመያዝ የሚያገለግል ንፁህ እቃ (50 ሚሊ ሊትር የመያዝ አቅም ያላቸው ለማጓጓዣ ለመያዝ የሚጠቅሙ እቃዎች)	✓	✓
ና ምናውን የያዘውን እቃ መለያ መስጠት	✓	✓
መፀዳ ጃ ቤቱን ንፁህና ፅዱ ማድረግ	✓	
ታካሚው እራሱ እንዲወስድ የሚታይ አጋዥ መመሪያ ማዘጋጀት	✓	
ንፁህ የመርፌ ጋን (ቱቦ) 30 ሚሊ		✓
ከ 23-25 ጌጅ ንፁህ መርፌ		✓
የአልኮል መወልወያ		✓
ጓንቶች		✓

ና ምና ከመወሰዱ በፊት

1. አስፈላጊውን መሳሪያዎች እና አቅርቦቶች ማዘጋጀት፡፡ መለያ መስጫ ጭምር ምናን ማረጋገጥ፡፡
2. አስፈላጊውን መመሪያ ለታካሚው ወይም ለአስታሚያዎቻቸው ማስረጃ ማድረግ
3. የምርመራ መጠየቅ ቁያው ቅፅ ላይ የና ምናው አይነት፣ ና ምናው የተወሰደበት ቦታ፣ ና ምናው የወሰደው ሰው ስም፣ የታካሚው ስም፣ የታካሚው አድራሻ ወ.ዘ.ተ መረጃዎችን ማስፈር
4. እንደ የመመሪያው ሁለት የመለያ መንገዶችን በመጠቀም የታካሚው መለያ የሱ መሆኑን ማረጋገጥ
5. ና ምናውን በተገቢ መረጃዎች መለያ መስጠትን ሁልጊዜ ማስታወስ
 - የተወሰደበት ቀን እና ሰዓት
 - የታካሚው መለያ ነገሮች (ስም፣ የትውልድ ዘመን ወ.ዘ.ተ)
 - የተወሰደበት መንገድ፡፡ የምርመራው መጠየቅ ቅፅ ባግባቡ መሞላቱን እና ና ምናው በየትኛው መንገድ እንደተገኘ መጠቀስ አለበት፡፡ ለምሳሌ ከመሀል የሽንት ኸረት

- የተፈለገው የምርመራ አይነት

6. እጅዎትን በደንብ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ

7. አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታካሚ መከተል፡፡ እንደጓንት፣ ማስክ እና ፊትን መሸፈኛ የመሳሰሉትን እራስን ለመከላከል የሚጠቅሙ መሳሪያዎችን መጠቀም፡፡

የመሀል የሽንት ዥረት ማጠቃለያ መውሰድ

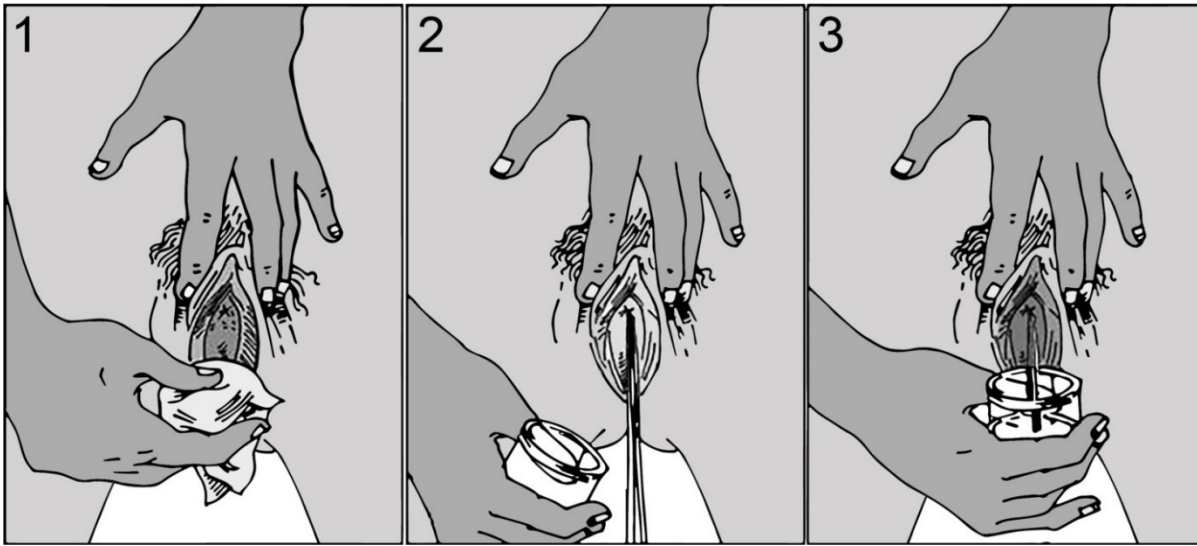
ከሴቶች

የጤና ባለሙያዎች ታካሚዎች እንዴት ማጠቃለያ እንደሚወስዱ፣ በሰሜን እና በሰሜን በሚመጣበትን እቃ ላይ ሊደረግ የሚችለውን ብክለት እንዴት መቀነስ እንደሚቻል ማስረዳት ይጠበቅባቸዋል፡፡

የሚከተሉትን መመሪያ መከተል ይገባል

1. እጅዎትን በግባቡ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
2. በአንድ እጅዎ የብልትዎን ከንፈር ማለያየት እና እንደተለያዩ መያዝ እና በንፁህ መጠረጊያ (ፎጣ) የሽንት ቀዳዳዎችን ከፊተኛው ክፍል ጀምሮ ወደ ኃላ ማፅዳት
3. ሽንትዎትን መሸናት ይጀምሩ፣ የመጀመሪያው የሽንት ክፍል ካለፈ በኋላ በያዙት ንፁህ እቃ የተወሰነ መጠን ያለውን የሽንት ሰሜን ይውሰዱ
4. የሽንት ሰሜን መያዣ እቃው ከብልትዎ ከንፈር፣ ከአግርዎ እና ከልብስዎ ጋር ሊኖር የሚችል ንክኪ ማስወገድ፡፡
5. የሰሜን መያዣው እቃ ግማሽ ያህል ሲሞላ የሽንት ሰሜን መውሰዱን ማቆም
6. የሰሜን ውን መያዣ እቃ ክዳኑን መግጠም
7. እጅዎትን በሰሜን እና በውሀ በደምብ መታጠብ እና በንፁህ ፎጣ ማድረቅ
8. ሰሜን ውን ለባለሙያው መስጠት

ምስል 5: ለሴቶች ከመካከለኛው የሽንት ቸረት የሽንት ናሙን መውሰድ

ለወንዶች

የጤና ባለሙያው ታካሚውን እንዴት ናሙን እንደሚወስድ እና ለናሙንው እና የናሙንውን ማምጫ እቃ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ብክለት እንዴት መቀነስ እንደሚቻል ማስረዳት ይጠበቅበታል፡፡

የሚከተለውን መመሪያ መከተል ይገባል

1. እጅዎትን ባግባቡ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
2. ታካሚው ያልተገረዘ ከሆነ፣ የብልት ሸለፈቱን እንዲሰበስብ እና ይህ ቅደምተከተል እስኪያልቅ ድረስ ሰብስቦ እንደያዘ እንዲቆይ ማስረዳት
3. እሚቻል ከሆነ ታካሚው በንጹህ ፎጣ ብልቱን ከብልቱ ጭብ መጀመር ወደታች እንዲያፀዳ ማስተማር እና የብልቱን ጭብ ቀዳዳ በሌላ ፎጣ እንዲያፀዳ ማንገር ተገቢ ነው፡፡
4. የመጀመሪያውን የሽንት ክፍል በመፀዳጃ ቤት ሳህን ውስጥ ማፍሰስ
5. የተወሰነ መጠን ያለውን ሽንት ወደ ንጹህ የናሙን መሰብሰቢያ እቃ ላይ ማፍሰስ ከዚያም የመያዣውን ክዳን መግጠም፡፡ የናሙንውን መያዣ የውስጥኛውን ክፍል ወይም ክዳንን በእጅዎ አይንኩ፡፡
6. የናሙን መያዣውን እቃ ግማሽ ያህል ሲሞላ የሽንት ናሙን መውሰድን ማቆም
7. በጥንቃቄ የመያዣውን ግጥም ማዘር
8. እጅዎን በደንብ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በደረቅ ፎጣ ማድረቅ
9. ናሙንውን ለባለሙያው መስጠት

ምስል 6: ለውንዶች ከመካከለኛው የሽንት ችረት የሽንት ናሙን መውሰድ

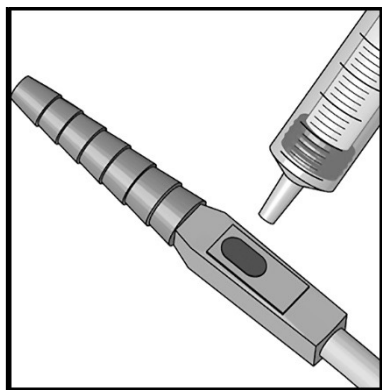
የሽንት ናሙን ከሽንት ቧንቧ ውስጥ ከተቀበረ ካቴተር መውሰድ

በሽንት ቧንቧ ውስጥ ከተቀበረ ካቴተር የሽንት ናሙን ሲውሰድ በሰለጠነ ባለሙያ ሊሆን ይገባል፡፡

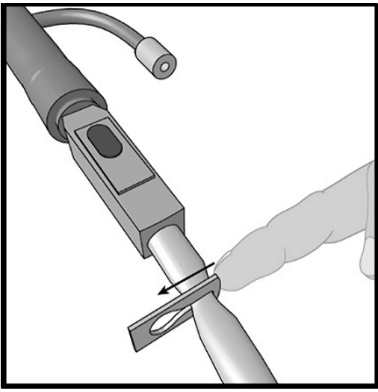
ማንኛውም አይነት ጥያቄ ካለዎት ያቁሙ ይጠይቁ፡፡

የሚከተለውን መመሪያ መከተል ይገባል

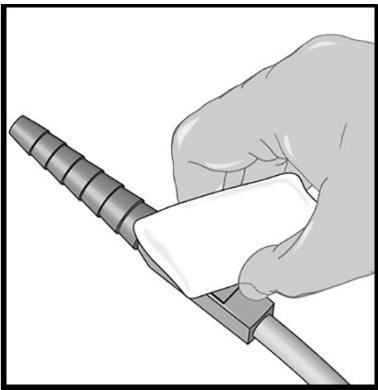
1. እጅዎችን ባግባቡ በሰላላ እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
2. በካቴተሩ ላይ ያለውን የማጠራቀሚያ ክፍል ይለዩ፡፡ ይህ የሚገኘው በካቴተሩ የሽንት ማጠራቀሚያ ከረጢት መውረጃ ላይ ነው፡፡ የሽንት ናሙን ከዚህ ክፍል ብቻ ነው መውሰድ ያለበት፡፡

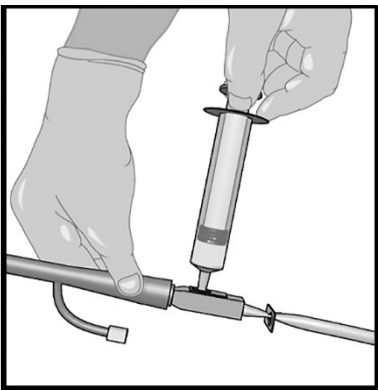
3. ንጹህ የጓንት ጥንዶችን ያጥልቁ፡፡
4. ካቴተሩን ከዚያ ክፍል በታች አጣብቀው (አጣፍረው) ይያዙ፤ ይህም ከዚህ ክፍል በላይ ሽንት እንዲጠራቀም ያደርጋል፡፡ በካቴተር ቱቦ ውስጥ ሽንት እንዲጠራቀም ለ 15 ደቂቃ ይጠብቁ፡፡

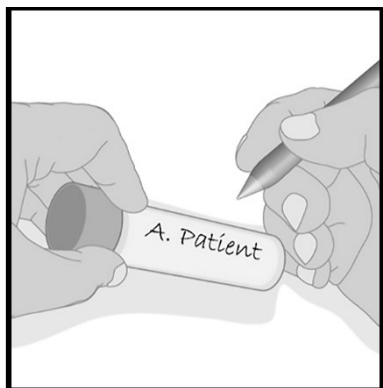
5. መደቡን በ 70% አልኮል ማፅዳት፡፡ ና መፍውን ከመውሰድዎ በፊት አልኮሉ እስኪደርቅ መጠበቅ ያስፈልጋል፡፡

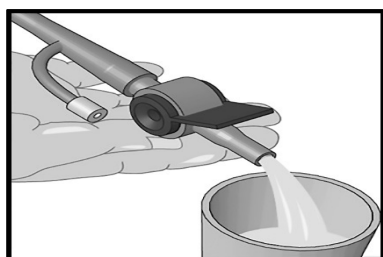
6. እንደ ካቲተሩ መጠን (ሞዴል) የመርፌ ወይም የመርፌ ማስገቢያ ቱቦ (ሲሪንጅ) ጫፍ ወደ ማጠራቀሚያ መደቡ ማስገባት እና ንፁህ በሆነ መንገድ ባማካኝ 10 ሚሊ ሽንት መውሰድ፡፡

7. ና መፍውን ወደ መያዣው ማስገባት እና አጥብቆ ማሸግ
8. መርፌዎችን በስለት ማጠራቀሚያ ሳጥን ውስጥ ማስወገድ
9. አልኮልን በመጠቀም መርፌ የገባበትን የካቲተር ክፍል ማፅዳት
10. የተያዘውን የካቲተር ክፍል መልቀቅ
11. ና መፍውን በሚያስፈልጉ መረጃዎች መለያ መስጠት

12. ጓንትዎን ያውልቁ እና እጅዎን በሰሜን እና በደቡብ ይታጠቡ

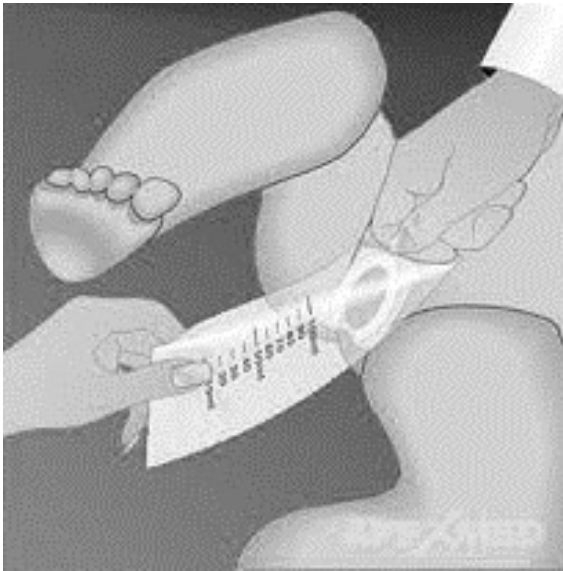
ማስታወሻ: -ከተተሩ የተለየ መቆጣጠሪያ (ሽልሽ) ካለው፣ ልዩ ልዩ ክፍል ከመውሰድ በፊት በ 70% አልኮል ማፅዳት ያስፈልጋል፡፡

ህፃናት ታካሚዎች

ከህፃናት ታካሚዎችን ፁህ የሽንት ልዩ ልዩ ማግኘት ሳይቻል ሲቀር

1. ህፃናቱን ከብልታቸው እስከ ፊንጢቸው ድረስ ያለውን የሰውነት ክፍል ማፅዳት
2. አንስተኛ የላስቲክ ከረጢት ከዚህ የሰውነት ክፍላቸው ጋር አጣብቆ በመተውሽን ታቸውን በማሸኑ ጊዜ ልዩ ልዩ ማግኘት ያስችላል፡፡
3. የተሰበሰበውን ልዩ ልዩ ወይን ፁህ መያዣ ማዘወር
4. በአስፈላጊ መረጃዎች ልዩ ልዩ መለያ መስጠት

ምስል 7: ከህፃናት የሽንት ልዩ ልዩ ማግኘት

ማስታወሻ: -በቀጥታ የሽንት ቧንቧ ካተተረን ለህፃናት ማስገባት መጠኑ ትንሽ ይሁን እንጂ ባክቴሪያን ከመጣ ዳጃ አካላቸው ወደ ሽንት ከረጢታቸው የማስገባት አደጋን ያስከትላል፡፡

ምዕራፍ 5: ፍላጎትና ከሙትን ፈሻ አካላት ለካልቸር ማግኘት

ይህን ለምን መማር አስፈላጊ?

- የተለያዩ የስርአተ ትንፈሳ ፍላጎት አይነቶች
- የስርአተ ትንፈሳን ፍላጎት ለካልቸር ለማግኘት የተሻሉ መንገዶች

መግቢያ

የሙትን ፈሻ አካላት ፍላጎት ለካልቸር የሚሰበሰበው የስርአተ ትንፈሳ ኢንፊክሽንን ለማወቅ ነው። የስርአተ ትንፈሳ ፍላጎት ወይንም ከሌሎች ሙትን ፈሻ አካላት ሊገኝ ይችላል።

ከሌሎች ሙትን ፈሻ አካላት ፍላጎት ወይንም ሌሎችን እንደሚከተለው ማግኘት ይቻላል

- በአፍንጫው ጥኩሽ ፍጥነት
- አፍንጫ እና ስርንን በመጠራጣት እና በማጠብቅ
- ጉሮሮን በመጠራጣት

ከሌሎች ሙትን ፈሻ አካላት ፍላጎት የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ

- አክታ
- የሌሎች ሙትን ፈሻ ሲንሲ (ባላ-ትንሲ) በመጠራጣት እና በማጠብቅ
- የሌሎች ሙትን ፈሻ ሲንሲን እና የአዩሮ ከረጢትን በማጠብቅ

የሙትን ፈሻ አካላትን ፍላጎት ለካልቸር በምን ወስድበት ጊዜ ጠቃሚነት ጥቦች

- ታካሚው አፍን በውሀ መጉመገመት እና ወደ ውስጥ በመሳል የሌሎች ሙትን ፈሻ አካላት ፍላጎት ማግኘት
- አክታን በምን ፈልግበት ጊዜ የተሻለ የሚሆነው ጠዋት በመጀመሪያ ስናገኝ ነው
- እንደ የሆስፒታሉ መመሪያ መሰረት ከሌሎች ሙትን ፈሻ ሲንሲ እና አዩሮ ከረጢት እጥበት የሚገኘውን ፍላጎት ለካልቸር ለመወሰን ይቻላል።

እንደ የሙትን ፈሻ አካላት ፍላጎት አይነቶች ፍላጎት ለማግኘት እና ለመያዝ የምን ጠቀምባቸው የእቃዎች አይነቶችም ይለያያያሉ። ሰንጠረዥ 7ን ይመልከቱ። -

ሰንጠረዥ 7: - የመተንፈሻ አካላትና ምና አይነቶች፣ የምናውን ለመያዝ እና ለማጓጓዝ የሚጠቀሙት እቃ አይነቶች

የምና	የምናውን የማግኛ መንገዶች	የማጓጓዣ እቃ	አስተያየት
የአፍንጫ እና የስርን	የአፍንጫ ጨቀዳዳን ወይም ስርንን በመጥረግ	ለማጓጓዣ በተዘጋጀው እቃ ላይ መጥረግ	ንፍጥን ማስወገድ ይገባል
ጉሮሮ	ጉሮሮን እና አንቃርን በመጥረግ	ለማጓጓዣ በተዘጋጀው እቃ ላይ መጥረግ	አፍን ወይም ድድን በመጥረግ ያው መንካትን ማስወገድ
አክታ	ከውስጥ አክታን ለማግኘት በሃይል መተንፈስ እና መሳል	ንጹህ መያዣ	አፍን መጉመጥመጥ
ከታችኛው የመተንፈሻ ትቦና ከአዩሮ ከረጢት እጥበት የሚገኝ የምና	በጤና ባለሙያ ይሰራ	ንጹህ መያዣ	በጤና ባለሙያ ይሰራ

አስፈላጊ መሳሪያዎች እና አቅርቦቶች

- በአልኮል የተነከረ የእጅ መጥረጊያ
- እራስን የመከላከያ መሳሪያዎች (ለምሳሌ ጓንት)
- መጥረጊያ
- የካልቸር መያዣ

የምናውን ከመሳተፍ ባችን በፊት

1. አስፈላጊ መሳሪያዎች እና አቅርቦቶችን ማዘጋጀት: : የመለያ መስጫዎችን ምና ራቸውን ማረጋገጥ: :
2. ልናደርግ ያሰብነውን ነገር በቅድምተከተል ለታካሚው ወይም ለአስታሚው ማብራራት
3. በምርመራ መጠየቂያ ቅፅ ላይ የምናውን አይነት፣ የምናው የተወሰደበትን ሰአት፣ የተወሰደበትን የሰውነት ክፍል፣ የምናውን የወሰደው ሰው ስም፣ የታካሚው አድራሻ ወ.ዘ.ተ መመዘገብ
4. እንደ የሆስፒታሉ መመሪያ ሁለት የታካሚ መለያ መንገዶችን በመጠቀም የታካሚው መለያ የራሱ መሆኑን ማረጋገጥ

- ና ሙና ውድድር ተወሳኝነት ቀን እና ስድስት
- የ ታካ ማውመላ ያ መረጃዎች (ስም፣ የ ትውልድ ዘመን፣ ወዘተ)
- ና ሙና ውድድር ተሰባስቦ በ ት ዘይ (መንገድ)፣ የ ምርመራው መጠየቂያውን ቅፅ ባግባቡ መሙላት እና ና ሙና ውድድር ተወሳኝነትን የሰውነት ክፍል በትክክል መጥቀስ፡፡ ለምሳሌ የመተንፈሻ ቧንቧ እጥበት
- የተፈለገው ምርመራ

6. እጅዎን ባግባቡ በውሃ እና ሳሙና መታጠብ እና እጅዎን በፎጣ ማድረቅ

7. አግባብነት ያላቸውን ጥንቃቄዎች ለሁሉም ታካ ማዎች መከተል፡፡ ተገቢ የሆኑ እራስን የመከላከያ መሳሪያዎች እንደጓንት፣ ማስክ እና/ወይም የፊት መሸፈኛ መጠቀም፡፡

ከአፍንጫውስጥና ሙና መውሰድ

1. እጅዎን በሳሙና እና በውሀ በደንብ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ፡፡ ጓንት ያድርጉ፡፡
2. የእስዋቡን ቆብ በጣትዎ መያዝ፡፡ እስዋቡን ወይም የስዋቡን ዘንግ በጣትዎ እንዳይነኩ መጠንቀቅ ይኖርበዎታል፡፡
3. ስዋቡን ያውጡ፣ በመቀጠል የውስጥኛውን ፊተኛ የአፍንጫክፍል መጥረግ (በሁለቱም አቅጣጫዎች በአንዱ ስዋብ ይጥረጉ)
4. ስዋቡን በጥንቃቄ በናሙና ውሙያ ዣ ማስቀመጥ እና የስዋቡን ዘንግ መስበር፡፡ የናሙና መያዣው ተቀባይነት ባግባቡ መከደኑን ማረጋገጥ፡፡
5. በብልቃጡ ላይ በታካ ማውስም፣ በናሙና ውድድር በናሙና ውን ባርኮድ እና ቀን መላ ያ መስጠት
6. ና ሙና ውን ከምርመራ መጠየቂያ ቅፁ ጋር ለማይክሮባዬሎጂ ላብራቶሪ መላክ
7. ጓንትዎን ያውልቁ እና እጅዎን ባግባቡ ይታጠቡ፡፡

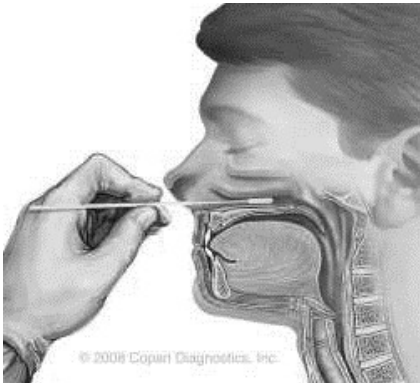
ምስል 8: -ከአፍንጫውስጥና ሙና መውሰድ

ከስርን የማውሰድ ና ሙና

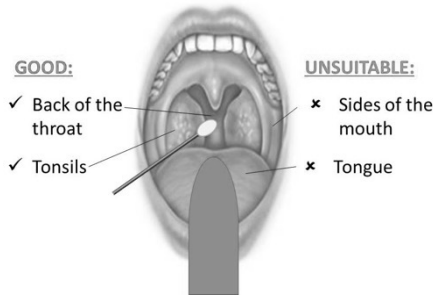
1. እጃችን በደምብ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ: : ጓንት ማጥለቅ: :
2. ስዋቡን የምትይዘውን ትንሽ ቦርሳ መላጥ እና ስዋቡን ማውጣት
3. ስዋቡን ከታካ ማውጣት ባርፊት ይዘን ከታካ ማውከፊተኛ የአፍንጫ ክፍል እስከ ጆሮ መጀመሪያ ያለውን የሰውነት ክፍል እርቀት መገመት (መመተር)
4. ከላይ በቁጥር 3 የገመትነውን እርቀት ግማሽ ያህሉን በስዋቡ ዘንግ ላይ ጓንት ባጠለቀው አውራጣታችን እና ጠቋሚ ጣታችን መያዝ: : ይህ የገመትው ርቀት ምን ሆኖ ከሚወሰድበት የታችኛው ተርቢኔት አጋማሽ ጋራ ይስተካከላል: :
5. በመጠኑ የታካ ማውን ራስ ወደ ኃላ ዘመም ማድረግ: : የታካ ማውን አለመመቸት (ስቃይ) ይቀንስ ዘንድ አይናቸውን እንዲጨፍኑ ማድረግ: :
6. በቀስታ ስዋቡን በአንደኛው የአፍንጫ ቀዳዳ ማስገባት እና አግድም ወደ አፍንጫ መተላለፊያ በማስገባት በስዋቡ ዘንግ ላይ እስከ ለካነው ርቀት ወይም ለማስገባት እስከ ማቋቋሚያ ጊዜ ድረስ ማስገባቱን መቀጠል
7. ስዋቡን ለ2 ወይም ለ3 ጊዜ ካሸከረከርነው በኃላ ባለበት ቦታ ላይ ከ 5-10 ሴኮንዶች ይዘ በማቆየት ስዋቡ ምን ሆኖ እንዲይዝ መጠበቅ
8. ስዋቡን ማውጣት እና ለማጓጓዝ ወደ ማያ ገለግለው ብልቃጥ ማስገባት: : የመቁረጫ ጭብታውን ለማመልከት በተዘጋጀው መስመር ላይ የስዋቡን ዘንግ መቁረጥ: : ግጥሚያ መልሶ አጥብቆ መዘጋት: :
9. መለያ መስጠት
10. በባዮሀዘር ድቦርሳ ውስጥ ማስገባት እና ወደ ላብራቶሪ መላክ
11. ጓንት በማውለቅ እጅን በደምብ መታጠብ: :

ምስል 9: -ና ምን ከስርን መውሰድ

1. እጃችንን በሰሜን እና በደቡብ በደምብ መታጠብ እዲሁም በፎጣ ማድረግ፡፡ ጓንትን ማድረግ፡፡
2. ፍላጎትን ለመሰብሰብ ከተጓዘ፣ ዳክረን (ለቫይረስ ካልቸር)፣ ካልጄም አልጃይኔት ስዋብ ወይም ኢ-ስዋብን መጠቀም
3. ጉሮሮን በተገቢው መንገድ ማየት ይቻል ዘንድ ምላሽን ተጫዎ የሚይዝ ብሌድ እና ጥሩ የሆነ የብርሀን ምንጭ መጠቀም ይገባል
4. ከእንጥል ጀርባ መጠጋት እና ስዋብ ማድረግ፡፡ የኃላጅውን የጉሮሮ እና የአንቃር ክፍል መጥረግ እንጂ የአፍን እና የምላሽን የጎን ክፍል መጥረግ የለብንም፡፡
 - ሁለቱንም የአንቃር (የቶንሲል) የኃላ ክፍሎች
 - የኃላጅውን ስርን
 - የትኛውም ቁስል፣ የቁስል ፈሳሽ ወይም የተቆጣአካባቢ ካለ
5. ስዋቡን በተገቢው የማጓጓዣ እቃ ማስቀመጥ እና ከባቢያዊ በሆነ መቀት ማጓጓዝ
6. ጓንት ማውላት፡፡ እጃችን በአግባቡ መታጠብ፡፡

ምስል 10: - ፍላጎትን ከታካሚ ጉሮሮ ላይ መውሰድ

ከታችኛው የሙትን ፈሻ ክፍል ፍላጎት መውሰድ

አክታ፣ የላይኛው የአየር ቧንቧ ምጣኔ የታችኛው የአየር ቧንቧ እና የአየር ከረጢት እጥበት ፍላጎት ኢንፌክሽንን ለመመርመር ይሰበሰባሉ፡፡ የታችኛው የአየር ቧንቧ ፍላጎትን ጭህ በሆነ፣ በማያፈስ እና በቀላሉ መወገድ በሚችል እቃ መሰብሰብ አለባቸው፡፡ የቧንቧ ውሀ እና ሌሎች ፈሳሾች በአካባቢው የሚኖሩ ባክቴሪያዎችን ሊይዙ ስለሚችሉ የትኛውን ምንኪ ማስወገድ ያስፈልጋል፡፡ ለማጓጓዣ የሚወስደው ጊዜ ከ2 ሰአታት በላይ ከሆነ ፍሪጅ /ማቀዝቀዣ/ ውስጥ ማስቀመጥ ይገባል፡፡ በምንም አይነት መልኩ ፍላጎትን ከታችኛው የሙትን ፈሻ ክፍል ለማግኘት ስዋብ መጠቀም አይቻልም፡፡

የሙትን ፈሻ ቧንቧ መጥረግ /ማጠብ/ ማፅዳት

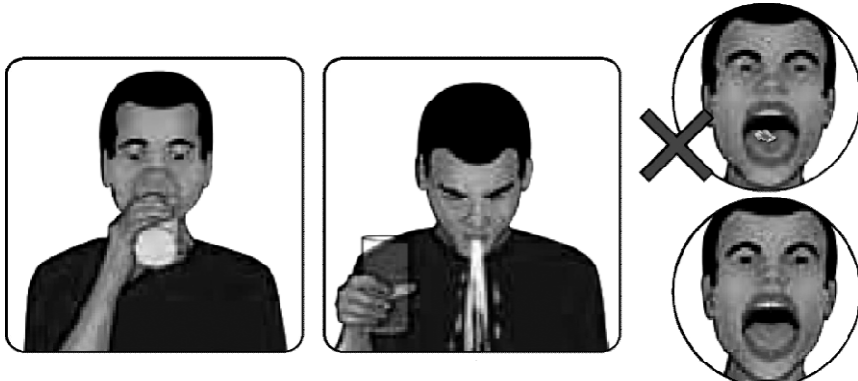
የሙትን ፈሻ ቧንቧ መጥረግ /ማጠብ/ ማፅዳት ብሮንኮስኮፒ የሚባልን መሳሪያ በአፍ ወይም በአፍን ጫብኩል ወደ ሰምባ የሚገባበት እና በተወሰነ የሰምባ ክፍል ፈሳሽ እንዲጠራቀም በማድረግ ፍላጎትን ለምርመራ የምናገኝበት የህክምና ዘዴ ነው፡፡ ብዙ ጊዜ የሚሰራው ደግሞ የመከላከል አቅማቸው ለደከመ ታማሚዎች ነው፡፡ የተሰበሰበው ፍላጎት በጎጭህ መያዣ እና በከባቢ አየር መቀት መቀመጥ ይገባዋል፡፡

አክታን መውሰድ

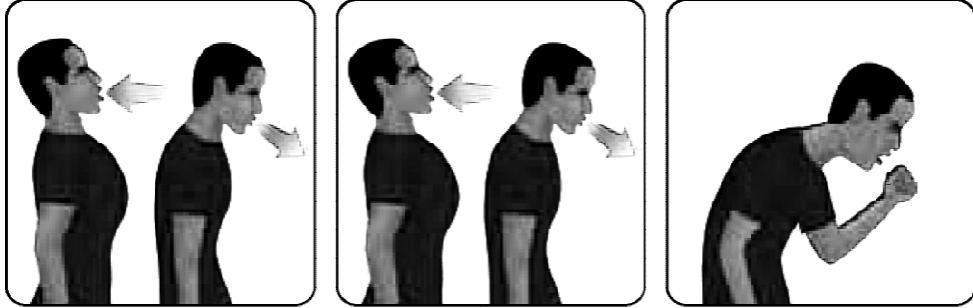
በሰል ወይም በሰምባ የሚወጣ አክታ ለባክቴሪያ፣ ለማይኮባክቴሪያ እና ለፈንገስ ካልቸር ተቀባይነት ያለው ሲሆን ለቫይረስ ካልቸር ግን ተቀባይነት የለውም። የቲቢ ታማሚዎች አክታን በጠዋት ከወሰዱ በኋላ በንፁህ እና ክዳኑ በደምብ በተገጠመ መያዣ ውስጥ ማስቀመጥ ይገባቸዋል።

1. ለታካሚው የሚከተለውን መመሪያ ይስጡ

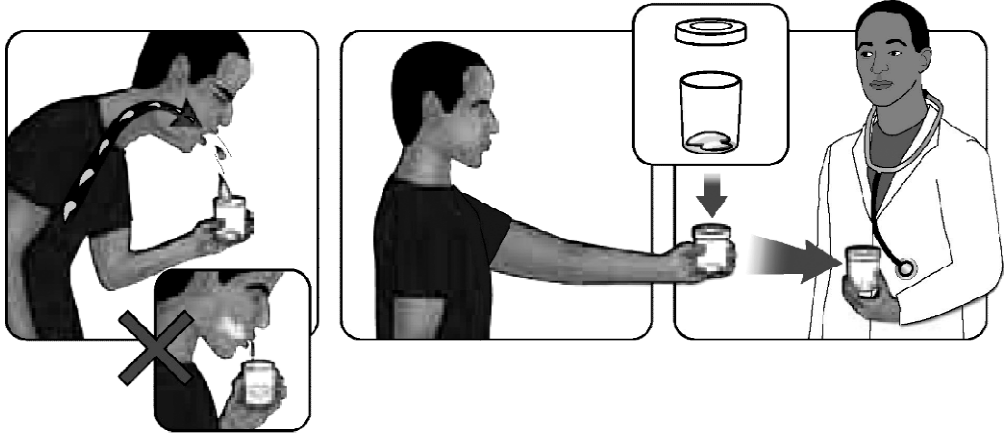
- አፍ ውስጥ ሊቀሩ የሚችሉ የምግብ ትራፊዎችን ለማስወገድ በንፁህ ውሀ አፍን መጉመጥ

- በጥልቀት ይተንፍሱ (3 ጊዜ ወደ ውጭ እና ወደ ውስጥ) እና በተደጋጋሚ እየሰሉ ከውስጥ ያለን ፍላጎት ለማግኘት መሞከር

> አክታዎን በደረቅ እና ንፁህ መያዣ ውስጥ ያድርጉ

2. ፍላጎት በአፋጣኝ በአካባቢያዊ አየር መቀት ማዳጓዝ። ለማዳጓዝ ከአንድ ሰአት በላይ ይወስዳል ብለው ካሰቡ ማቀዝቀዣ ውስጥ ያስቀምጡ።

ምዕራፍ 6: ለካልቸር የሚሆን የዓይነትምድር ምርመራ

መግቢያ ለ ብዙ ነገር
ዓይነት-ምድር ምርመራ ለ ካልቸር ለ ማግኘት የተሻለው ዘዴ

መግቢያ

ዓይነት-ምድር ለ ካልቸር የሚወሰደው ታማኝነት የሚያቋርጥ የአንጀት ኢንፎርሽን ምልክት ሲኖራቸው ለውጥ ሆስፒታል ውስጥ ከ3 ቀን በላይ ተኝተው ከቆዩ ታማኝነት የሚወሰድ ዓይነት-ምድር ምርመራ ለተለመደው ለአንጀት ኢንፎርሽን ታማኝነት ለሚሰራ ካልቸር ጥቅም ላይ ሊውል አይችልም፡፡

የተፀዳ ዓይነት ዓይነት-ምድር ወዲያ ውሳኔ ቆይታን ጭምር ውስጥ ምርመራውን ልንወስድ ይገባል፡፡ ሌላው አማራጭ ታችኛውን የትልቅ አንጀት ክፍል በመጥረግ የሚገኝ ምርመራ ውስጥ ስለሆነ ተመራጭ ቱያን ሰነው፡፡ ዓይነት-ምድር ምርመራን ለመውሰድ የሚያገለግሉ እቃዎች የሚከተሉትን ያካትታሉ

- ለገበያ የተዘጋጁ እቃዎች (ብልቃዎች)
- ዓይነት-ምድር ምርመራን ለመያዝ በቤት ውስጥ የሚዘጋጁ እቃ

የዓይነት-ምድር ምርመራ ለመያዝ በቤት ውስጥ የሚዘጋጁ እቃዎች የሚከተሉትን ሊይዙ ይገባል

- ንጹህ እቃ፣
- ክዳን፣
- መለያ፣
- ማንኪያ

ና ምርመራውን የመያዝ እቃዎች የሚከተሉት ሊሆኑ ይችላሉ

- አልጋ ላይ የሚገጠም ፖፖ
- ንጹህ እና ጥቅም ላይ ያልዋለ የላስቲክ ከረጢት
- በመፀዳ ጃ ወንበር ላይ የሚቀመጥ ጥቅም ላይ ያልዋለ የፕላስቲክ መጠቅለያ

ና ምርመራውን ግብቡ ያልተሰበሰበ ከሆነ (ለምሳሌ ከሽንት ወይም ከሽንት ቤት ውሀ ጋር ንክኪ ያለው) በ24 ሰዓታት ውስጥ ከንድ በላይ የዓይነት-ምድር ምርመራ መውሰድ አይቻልም፡፡ ዓይነት-ምድር ምርመራ እራሳቸው የሚያመጡ ታካሚዎች ግልፅ የሆነ መመሪያ እና የእይታ እርዳታ (በፅሁፍ) ሊሰጣቸው ይገባል፡፡ ለማንኛውም የሚወስደው ጊዜ ከሁለት ሰዓታት በላይ ከሆነ የዓይነት-ምድር ምርመራው ማቀዝቀዣ ውስጥ ሊቀመጥ ይገባል፡፡

አስፈላጊ መሳሪያዎችና አቅርቦቶች

- ንጹህ መያዝ እቃ ከነ ክዳን
- አልጋ ላይ የሚገጠም ፖፖ/የ ፕላስቲክ ከረጢት/የ ላስቲክ መጠቅለያ
- እራስን የመከላከያ መሳሪያዎች (ለምሳሌ ጓንት)
- መለያ መስጫ
- ማንኪያ

ና ምና ከ መወሰዱ በፊት

1. አስፈላጊውን መሰሪያዎች እና አቅርቦቶችን ማዘጋጀት፡፡ ለመለያ መስጫ ማደስ ፈልጎ ነገሮችም መኖራቸውን ማረጋገጥ፡፡
2. የሚደረገውን ሂደት ሁሉ ለታካሚው እና / ወይም ለአስታሚው ማስረጃ
3. የምርመራ መጠየቂያ ቅጽ ላይ የና ምናውን አይነት፣ የና ምናው የተሰበሰበበት ጊዜ፣ የና ምናው የተወሰደበትን የሰውነት ክፍል፣ የና ምናው የወሰደውን ሰውስም፣ የታካሚው አድራሻ ወ.ዘ.ተ
4. እንደ የመመሪያው መሰረት የታካሚውን መለያ ሁለት የመለያ ነገሮችን በመጠቀም ማረጋገጥ
5. ሁልጊዜ የና ምናውን በአስፈላጊ መረጃዎች መለያ መስጠትን ማስታወስ ይገባል
 - የተሰበሰበበትን ቀን እና ሰዓት
 - የታካሚው መለያ (ስም፣ የትውልድ ዘመን ወ.ዘ.ተ)
 - የተሰበሰበበት ዘዴ
 - የተፈለገው የምርመራ አይነት
6. እጅዎን ባግባቡ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
7. አግባብነት ያላቸውን እንደዳንት፣ ማስክ እና የፊት መሸፈኛዎች መጠቀም፡፡

ዓይነት -ምድር መውሰድ

ታካሚው እራሱ የና ምናውን የሚወስድ ከሆነ የጤና ባለሙያው ታካሚው እንዴት ባግባቡ መውሰድ እንዳለበት እና በና ምናው እና በና ምናው መያዣ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ብክለት እንዴት መቀነስ እንደሚቻል ማስተማር አለበት፡፡

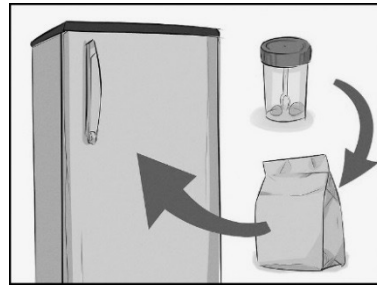
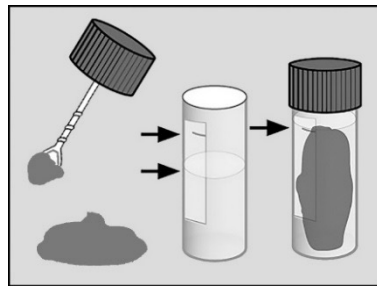
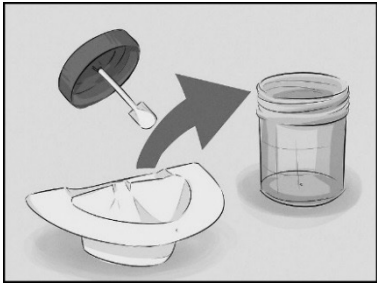
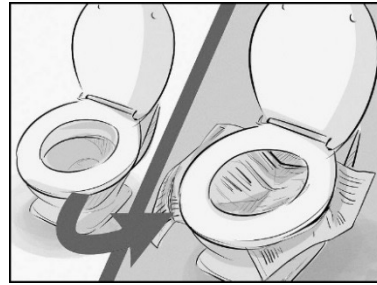
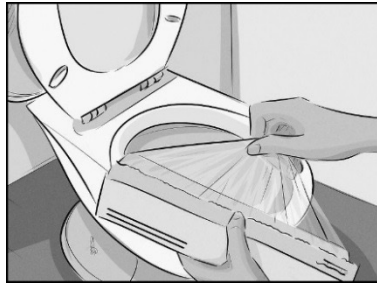
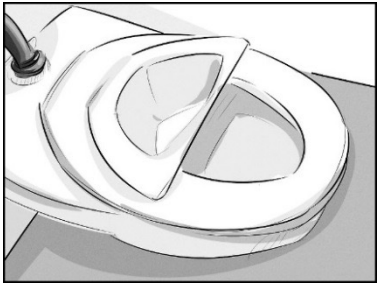
1. እጃችንን ባግባቡ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ
2. ከሚከተሉት በአንዱ የና ምናውን ይውሰዱ
 - አልጋ ላይ የሚገጠም ፖፖ
 - በመጠይቅ ወንበር እና በመቀመጫችን መሀል የሚቀመጥ ጥቅም ላይ ያልዋለ የፕላስቲክ መጠቅለያ
 - ንጹህ እና ጥቅም ላይ ያልዋለ የፕላስቲክ ከረጢት

ማስታወሻ፡- በሽንት ወይም በሽንት ቤት ውሀ የተበከለን ዓይነት -ምድር ለምርመራ ማስገባት የለብንም፡፡

3. ንጹህ ማንኪያ በመጠቀም የና ምናውን ወደ ብልቃጥ /ንጹህ እቃ ላይ ማስተላለፍ እና በቂ ነው እስከ ማለው መስመር እስኪደርስ ድረስ የና ምና መጨመር፡፡ ማንኪያውን ከክዳኑ ማውጣት እና ማስወገድ፡፡
4. የብልቃጥን ክዳን ከከደንን በኋላ ለአንድ ደቂቃ ማወዛወዝ፡፡

5. እጃችንን በደምብ በሰሜን እና በውሀ መታጠብ እና በፎጣ ማድረቅ፡፡

6. በፍጥነት ወደ ለብራቶሪ መውሰድ ወይም ለመውሰድ ዝግጁ እስኪሆኑ (ከ 2 ሰዓታት በላይ ከሆነ) ድረስ ማቀዝቀዥ ውስጥ ማድረግ፡፡

ማጠቃለያ

1. Clinical Microbiology Procedures Handbook.2nd Edition. . HD Isenberg ed. ASM. Cumitechs. ASM Press. Wash.DC.
2. Manual of Clinical Microbiology,10 Edition. ASM Press. Wash. DC. 2011.Miller MJ.
3. A Guide To Specimen Management in Clinical Microbiology. ASM Press. Wash. DC. 1999.
4. AMR Surveillance in Ethiopia Protocols (2017- 2019)
5. Bailey & Scott’s Diagnostic Microbiology. Mosby, Inc. St Louis, Missouri, USA, 13th edition, 2013
6. IDSA guidelines. CID 2013:57 (15 August). Baron et al
7. Ohio State University Wexner Medical Center Specimen Collection Guidelines
8. Johns Hopkins Medical Microbiology Specimen Collection Guidelines
9. <https://www.nursingtimes.net/clinical-archive/assessment-skills/specimen-collection-2-obtaining-a-catheter-specimen-of-urine/7019387.article>

ለዚህ የምርመራ ማረጋገጫ አወሳሰድ ማጣቀሻ መመሪያ ተሳትፎ ያደረጉ የኢትዮጵያ የህብረተሰብ የጤና ሳይንስ ተቋም ባለሞያዎች ስምዝረዝር፡

1. ሰማራ ኢብራሂም፤ ኤምኤስ
2. ደገፍ በየነ፤ ኤምኤስ
3. ዘለቀ አየነው፤ ኤምኤስ
4. ደጀኔ ሺፈራው፤ ኤምኤስ
5. መሰረት አሰፋ፤ ኤምኤስ
6. ኤልያስ አሰፋ፤ ኤምኤስ
7. ዳዊት አሰፋ፤ ቢኤስሲ
8. ዮናስ ይታገሱ፤ ቢኤስሲ
9. ተስፋ አዲስ፤ ቢኤስሲ
10. ሙሉ ሸዋ፤ ቢኤስሲ
11. ይብራለም፤ ዲፕሎማ
12. ኢብሳ ፈቃደ፤ ዲፕሎማ
13. ነጋ አሳምን ፕኤችዲ ተማሪ
14. አበበ አሰፋ፤ ፕኤችዲ ተማሪ
15. አበራ አብደታ፤ ፕኤችዲ ተማሪ
16. እፀህ ይወት አዳሙ ፕኤችዲ ተማሪ

የአሰልጣኞች አሰልጣኞች ስምዝርዝር

1. ዶ/ር ዳን ኤል ይልማ
2. ሲ/ር ሳራ ካህሳይ
3. ሰ//ር ሀይወት ፍስሃ
4. ዶ/ር ክንፈ ለማ
5. አይና ለም፣ መሃ መድ
6. ዶ/ር አይንሸት አዳነ
7. ዶ/ር ዘካርያስ ገሰው
8. ዘመኒ ወርቅነህ
9. ዶ/ር ወንድወሰን አሞኘ
10. አቶ ተስፋዬ ሰቦቃ
11. ሃይለይ ወንዳ